

Sammanställning av prejudikat rörande skattepliktig och skattefri fastighet

Den ursprungliga rättsfallsammansättningen utfördes av f.d. kammarrättsrådet Nils Bodin och publicerades i tidskriften 1951. Följande reviderade och kompletterade sammanställning har utförts av kammarrättsrådet Bo Fredelius.

I sammanställningen belyses endast begreppen fastighet vid fastighetstaxeringen samt skattepliktig och skattefri fastighet. Regeringsrättens utslag är inte vägledande beträffande frågor om värdering och taxeringsvärdets fördelning på delvärden. Detta sammanhänger med att besvär häröver inte kan föras hos regeringsrätten. — Trots att sådana frågor inte underställts kammarrättens prövning i flera här nedan återgivna kammarrättsfall har uppgifter intagits om taxeringsvärden och deras fördelning på delvärden. Detta har skett för att ge en mera konkret bakgrund till tvistefrågorna.

Hänvisningarna avser beträffande av regeringsrätten avgjorda mål, referat eller notiser (finansdepartementet) i Regeringsrättens årsbok (RÅ), i fråga om av Högsta domstolen avgjorda mål referat i Nytt Juridiskt Arkiv (NJA), och vad angår mål, som avgjorts av kammarrätten genom utslag, vilket ej överklagats, datum för kammarrättens utslag (KR:s utslag).

I. FASTIGHET ELLER EJ (4 § KL)

Vid 1970 års allmänna fastighetstaxering tjänar fortfarande som grund för bestämningen av fastighetsbegreppet 1895 års lag om vad till fast egendom är att hänföra, trots att lagen numera för civilrättens del upphävs. De prejudikat, som tidigare givits rörande tolkningen av denna lag, är alltså fortfarande tillämpliga, liksom de avgöranden som av regeringsrätten och kammarrätten må ha träffats efter upphörandet av lagens civilrättsliga giltighetstid.

Någon ändring av tidigare i denna tidskrift publicerad sammanställning av rättsfall i ämnet — utöver erforderlig komplettering med nytillkomna rättsfall — synes i och för sig inte påkallad. Redovisningen av rättsfallen har liksom tidigare skett under alfabetiskt ordnade rubriker. För att underlätta översikten och tolkningen av prejudikaten har sammanställningen emellertid inletts med en översikt, där rättsfallen införts under vissa rubriker med angivande av fortlöpande nummerbeteckningar.

Beträffande de i sammanställningen redovisade avgörandena bör anmärkas, att de icke sällan — särskilt när det gäller sådana av äldre datum — formulerats så, att de icke ens vid en undersökning av underliggande domskäl ger all den ledning, som man skulle önska vid taxeringen.

Vad särskilt gäller de i rättsfallssamlingen medtagna talrika avgörandena rörande begreppen fasta eller lösa maskiner, är att märka att den tekniska utvecklingen under

senare tid gått snabbt. Ett äldre avgörande angående gränsdragningen mellan fasta och lösa maskiner behöver därför inte vara utslagsgivande i dagens situation. I den mån man kan utläsa en tendens, torde denna vara att allt färre maskiner numera fordrar ett från grunden berett underlag, d.v.s. att maskinen jämte underlaget bildar en på marken tillsammans med underlaget uppförd konstruktion. Rättsfallen har emellertid medtagits för de upplysningar, de kan ge om respektive maskiners karaktär och beskaffenhet.

Det bör uppmärksammas att en maskin eller anordning, som inte har till syfte att tjäna direkt industriellt eller därmed jämförligt ändamål utan är avsedd att göra byggnad lämplig såsom uppehållsplats för människor — exempelvis anläggningar för belysning, uppvärmning, sanitetsanläggningar och personhissar — inte skall hänföras till fasta maskiner. De utgör byggnadstillbehör.

Översikt av rättsfall hänförliga under 4 § KL

Rättighet hänförlig till fastighet (servitut, ersättningskraft)

15 a), 15 b), 44.

Markanläggningar, ledningar m.m.

19, 22, 30 a)—e), 31, 51, 57, 62 b).

Byggnad

3, 4 a), 4 c), 5, 6, 9 a)—e), 14 a)—c), 16 a), 16 b), 20 a)—c), 24, 25, 33, 38 a), 38 b), 41, 43, 45, 46, 47, 49, 55 a), 59 a), 59 b), 63, 65 b).

Ej byggnad

2, 4 d), 4 e), 30 f)—h), 32, 34, 38 c), 40, 42, 54 a), 54 b), 57, 62 a), 62 b).

Byggnadstillbehör

10, 18, 19, 29, 53 a).

Fasta maskiner

7 a), 8 a)—i), 12 a), 12 b), 13, 17, 21, 23, 26, 28 a), 28 b), 48 a), 49 b), 52 a)—c), 55 d), 61 a), 64, 65 a).

Lösa maskiner

7 b), 8 j), 11, 12 c), 12 d), 27 b), 28 c)—f), 32, 36, 37, 39, 48 b), 49 c), 52 d)—h), 53 b), 55 b), 55 c), 55 e)—h), 56 a), 56 b), 58, 60, 61 b).

Ej maskintillbehör

35, 50.

Äganderättsförbehåll

30 e), 66 a)—c).

1. Asfaltverk

var uppställt på marken på stöttor, nedsatta i betongfyllda oljefat, vilka nedsänkts 20—30 cm i marken. Konstruktionen ansågs vara sådan, att asfaltverket fick antagas vara avsett att flyttas från ort till annan och därför ej att anse som byggnad (RÅ not. 229/1964. Jfr *Provisoriska byggnader*.

2. Bageri

I bagerirörelse använda ugnar ha hänförts till fastighet (KR:s utslag 23/4 1940).

3. Baracker

för torvberedning ha hänförts till fastighet (KR:s utslag 4/11 1940).

4. Bensinförsäljningsanläggning

Fastighet: a) en bensinförsäljningsstation (som ansågs utgöra byggnad å ofri grund) jämte därtill hörande bensinbehållare (förankrad å betonggrund i en fördjupning i marken) med rörledningar och mätapparat men icke en där använd luftkompressor, som ej ansågs höra till byggnaden (RÅ not. 623/1932),

b) en bensinförsäljningsstation, bestående av en å ofri grund uppförd kiosk med därtill hörande cistern och bensinpump (RÅ not. 501/1935),

c) bensinbehållare jämte mätapparat vid bensinförsäljningsanläggning har ansetts ej skola särskilt taxeras utan vid taxering såsom tillhör inräknas i värdet å byggnad, om sådan funnes uppförd vid anläggningen samt om bensinbehållaren jämte mätapparat och byggnaden tillhörde samma ägare (RÅ ref. 26/1934).

Icke fastighet: d) å annans mark uppförd bensinförsäljningsanläggning (s.k. bensinmack), vilken utgjordes av en några meter under jordytan nedlagd cistern av järnplåt, förenad genom en rörledning med en ovan jord fast monterad, lätt löstagbar och flyttbar mätapparat med pump men utan någon tillhörande byggnad (RÅ ref. 52/1933),

e) en bensinanläggning — bestående av en under jordytan belägen, å fundament vilande cistern, rymmande 5.000 l., och av en ovan jord fast monterad mätapparat med pump — har ansetts ej utgöra byggnad (RÅ ref. 27/1947, som avsåg ett mål angående ansökan av oljebolag om rätt att uppföra en bensinanläggning).

Bergverkstad

5. En under flygförvaltningens förvaltning stående s.k. bergverkstad, belägen under vissa stadsägor i stad, har ansetts utgöra byggnad (KR:s utslag 26/5 1948). Se även under II) 1 mom. c). Jfr *Tunnel* och *Skyddsrum*.

Bilvåg,

se Kalkbrott.

6. Brygga

med därtill hörande markområde (lastplats) har ansetts hänförlig till fastighet; bryggan utgör byggnad (RÅ ref. 40/1949). Jfr *Lastkaj* och *Sockerfabrik* samt under III) 2 mom. *Hamnanläggning*.

7. Bryggeri

a) *Fastighet:* ångpannor med murverk och tillbehör, ångackumulator, ångturbin med elektriska generatorer, ekonomiser med murverk, vaporackumulator, reservångmaskin, kylkompressorer, omformaraggregat, transformatorer med instrumentering och kablar (jfr *Transformatorstation*), maskiner och ledningar till siloceller, bryggerverk, humlesil, huvudtransmissioner med motorer, kylgenerator, kylvörtkar med pumpar och ledningar, rörledningar för kylvatten, kylslingor med armatur och kondensatorer, Kölna Germania, Kölna Topf, hissar, luftkompressorer, dieselmotor och

elektrisk generator, bensinpumpänläggning (jfr *Bensinförsäljningsanläggning*), vacuumpump med tillhörande rör, vörtkylapparat, kylcisterner och jäskar (jfr *Bränneri*) (KR:s utslag 28/5 1940).

b) *Icke fastighet*: stående och hängande lagertanks, sköljmaskiner, mustapparat, pastöriseringsmaskiner, svarv, kipphyvel, universalfräs, pelarborrmaskin, smidesässjor, aluminiumtanks, trycktanks samt tanks av rostfritt stål, av emaljerad stålplåt och av järn (KR:s utslag 28/5 1940).

8. Bränneri

Fastighet: a) jäskar (KR:s utslag 2/4 1947),

b) ångpanneanläggning (jfr *Cellulosafabrik*, *Snickerifabrik* och *Varv*), bestående av ångpanna, inmurad med tegel och stående direkt å fastighetens grund, värde 6.000 kr. (KR:s utslag 6/11 1947),

c) ångmaskin om c:a 25 hkr. (jfr *Varv*), fastskruvad på en bädd av betong, vilken i sin tur vilade direkt på fastighetens grund (KR:s utslag 6/11 1947),

d) destillationsapparat, bestående av två lodräta cylindriska kolonner av kopparplåt, vilka sträckte sig genom två våningsplan och nedtill vilade på två från grunden beredda betongsocklar; de hade till följd av sin tyngd icke fastskruvats utan stodo lösa på socklarna; värde 10.000 kr. (KR:s utslag 6/11 1947),

e) potatiskokare, bestående av en lodrätt cylinder av plåt, vilken nedtill avsmalnade trattformigt och rymde c:a 3.500 kg potatis; den nedre spetsiga delen av kokaren vilade på en betongbädd, som gjutits direkt å fastighetens grund; till följd av behållarens tyngd hade den ej fastskruvats utan vilade lös på betongbädden (RÅ not. 1434/1949),

f) jäskar, bestående av fyra behållare av järnplåt, var och en rymmande c:a 230 hl och vilande på bockar av järnbalkar, vilka fastskruvats i betonggolvet på fastighetens bottenplan; behållarna hade till följd av sin tyngd icke fastskruvats vid bockarna utan vilade löst på dessa (RÅ not. 1434/1949),

g) förlagskar, bestående av två av trä tillverkade kar, rymmande c:a 230 hl och placerade ovanpå varandra, varvid det undre karet stod löst på träbjälklaget över fastighetens källarvåning (RÅ not. 1434/1949),

h) potatistvätt, utgörande behållare av cement, vilkas ena långsida och botten voro med betong sammangjutna med byggnadens väggar och golv (RÅ 1434/1949),

i) pumpar (jfr *Träsliperi*), på grund av sin stötande gång fastskruvade vid betongplintar, vilka vilade direkt på fastighetens grund (RÅ not. 1434/1949).

Icke fastighet: j) mäskkar, jäskittel och mältkär (NJA 1903 s. 555).

9. Byggnad å ofri grund

Fastighet: a) kolonistuga om 3 rum och kök med 3.500 kr. taxeringsvärde (RÅ not. 1216/1931),

b) ”kyrkobyhus” i Vilhelmina socken (KR:s utslag 10/11 1930),

c) isaktiebolag tillhöriga anordningar, bestående av inhägnad omkring bolagets isupplag, en enkel telefonkiosk och ett plåtskjul för uppställning av motorfordon (RÅ not. 577/1928),

d) sportfiskestuga med byggnadsvärde av 500 kr. (RÅ not. 372/1939),

e) kiosk med byggnadsvärde av 2.000 kr. (KR:s utslag 23/10 1946).

Anm.: Märk att gränsen enl. 5 § 4 mom. KL numera är 5.000 kr.

10. Bänkar,

fastskruvade i biograflokals golv, ha ansetts icke hänförliga till fast egendom (NJA 1922 s. 88).

11. Cellulfabrik

Till fastighet ha icke hänförts råvattenpumpar och renvattenpumpar i vattenverk, vilka voro uppställda på från grunden gående fundament men ej krävde sådana fundament utan kunde flyttas till en övre våning utan särskilt berett underlag (RÅ not. 776/1950). Jfr *Bränneri*. Jfr 18.

12. Cellulosafabrik

Fastighet: a) generator, matarvattencistern, ångpanneanläggning (jfr *Bränneri* och *Snickerifabrik*), ångturbinanläggning, pressanläggning i pappsalen, en fast omlastningsficka, spelmaskineri till kolskopa i egen byggnad, askfickor, regulatorer och pumpar, diverse rörledningar för ånga och vatten (jfr *Ledningar*), kapverk med spånledningar och fläktar, luftblåsingsanordningar, belysningsanordningar, flismataranordning, kylare i syratorn, injektor, vattentub, linbana (jfr *Linbana*), gum-mibands- och stålbandstransportörer samt maskiner för bad- och tvättinrättning (KR:s utslag 8/12 1944),

b) till sulfatfabrik hörande lossningslinbanor för salt, kol och kalksten, massalinbanor, timmerelevator, flistransportör med cyklonhus, järncisterner för terpentin och lutcisterner med ledningar och vaporackumulator (KR:s utslag 20/4 1937).

Icke fastighet: c) lossningskran på räls, två omlastningsfickor på räls, släpskopa, källeregulatorer, värmetekniska kontrollinstrument, birdsil (massasil), transformatorer, brytare och diverse ställverksapparater (jfr *Transformatorstation*), diverse motorer, svetsningsaggregat, slipmaskiner, bormaskiner, kompressorer, separatorer, varpbåt, kylskåp, möbler, kontorsmaskiner, gängmaskin, tryckluftspett, pålkran jämte reservdelar och förrådsmaterialier m.m. (KR:s utslag 8/12 1944),

d) bockkranar vid sulfatfabrik (KR:s utslag 20/4 1937).

13. Cementgjuteri

Rörstampnings-, taktegel-, åstegel- och blockmaskiner ha hänförts till fastighet (KR:s utslag 11/12 1939).

14. Damm

Fastighet: a) ytvattendammar (bassänger), belägna å egen mark och åstadkomna genom jordvallar, på insidan åtminstone delvis klädda med natursten, för uppsamling av vatten för stads vattenverk, ha ansetts hänförliga till byggnad (RÅ not. 205/1936),

b) intags- och regleringsdamm vid sprängd tunnels övre mynning har ansetts utgöra byggnad men däremot har själva tunneln ej ansetts såsom byggnad (KR:s utslag 16/1 1941).

c) Dammanläggning av trä för tillgodogörande av vattenkraft vid snickerifabrik har hänförs till byggnad (RÅ ref. 3/1967). Jfr *Skärmanordning* och *Tunnel*.

15. Elektrisk kraft

a) Rätt till elektrisk kraft, som icke är grundad på vattenlagen utan enbart på privaträttsligt avtal, är icke att hänföra till fastighet (RÅ not. 5—8/1933, not. 648/1936, not. 416/1937 och not. 470/1938).

b) Skyldighet att leverera elektrisk kraft grundad enbart på avtal. Skyldigheten emellertid sedermera fastställd genom vattendomstols dom ang. vattenkraftanläggningens anordnande. Skyldigheten att leverera elektrisk kraft har ansetts såsom skyldighet att utge ersättningskraft (RÅ 1958 not. 2502 m.fl.).

16. Flottledsränna

Fastighet: a) flottledsränna, uppbyggd ovan marken å egen grund, har ansetts såsom byggnad (KR:s utslag 8/11 1929),

b) flottledsränna (enskild tillhörig träränna) delvis uppbyggd å och delvis nedsänkt i marken har ansetts utgöra byggnad (RÅ not. 492/1935).

17. Garvävningsindustri

Fathiss i extraktfabrik, vattenbehållare av järn för c:a 7.000 l vatten, vilken vilade på en betongplint av högst 2 kvm yta, en i en byggnad infogad pulverextraktanläggning, en för en last av 4.000 kg avsedd lyftkran, som vilade på tre betongplintar, vardera med en yta ej överstigande 1 kvm, en kajanläggning samt spår-anordningar till kajanläggningen ha ansetts hänförliga till fastighet (KR:s utslag 26/6 1947).

18. Inredning

Apoteksinredning (disk, receptur, låd- och hyllfack, ångpanna, torkskåp med eldstad m.m.), som funnits anbragt i själva apotekslokalen med därtill varande rum och som anskaffats uteslutande för lägenhetens utnyttjande för apoteksrörelse, har icke ansetts hänförlig till fast egendom, varemot i fastighetens källare och magasin inredda skåp och hyllfack, som icke blivit anskaffade uteslutande för apoteksrörelsens bedrivande, betraktats såsom fast egendom (NJA 1919 s. 525). Jfr *Bänkar*.

19. Jordkablar

Stads elverk tillhörande i marken nedlagda jordkablar icke hänförliga vare sig till inventarier eller byggnad (RR:s utslag 9/4 1968).

20. Järnväg

Fastighet: a) järnväg, tillhörig verkstadsföretag, belägen å annans mark och avsedd för egna transporter från verkstadsanläggningen till järnvägsstation, utgör byggnad (RÅ ref. 40/1943),

b) enskild järnvägsanläggning, tillhörig en sulfidfabrik, utgör byggnad (KR:s utslag 17/11 1939),

c) järnverksaktiebolag tillhörig malmviadukt jämte transportbana utgör byggnad (RÅ not. 860/1949).

21. Kabelkran

Fastighet: kabelkran, tillhörig trävarubolag (RÅ not. 48/1932); kabelkran vid sulfittfabrik (KR:s utslag 22/4 1941).

22. Kajer,

pirar, gator, ledningar, plank och portar ha hänförts till markanläggningar (RR:s utslag 30/1 1969).

23. Kalkbrott

Fastighet: Till fastighet ha hänförts bilvåg, 10 ton, med därtill hörande fundament, lyftkran, 10 ton, för blocksten med därtill hörande motor, luftkompressor med därtill hörande motor, transformator och stenkross med därtill hörande motor, samtliga vilande på fast, från grunden berett underlag. (KR:s utslag 5/3 1956).

24. Koksugnar för metallsmältning

med skyddstak och fristående skyddsvägg, tillfällig anläggning å annans mark, ha hänförts till fastighet (RÅ not. 838/1943).

25. Kolugnar

för framställning av bilbränsle jämte krossningshus å annans mark ha ansetts hänförliga till fastighet (RÅ not. 879/1947).

26. Kondensatorstation

Ett 3-fas kondensatorbatteri bestående av ett antal små plåtådor, vilka medelst skruvanordningar förenats med underlag bestående av tre bryggor av järnbalkar vilande på isolerade stöttor, har hänförts till fastighet (KR:s utslag 22/4 1960). Jfr *Transformatorstation*.

27. Kraftstation

a) Att vid taxeringsårets ingång vederbörligt tillstånd till anläggningens tagande i bruk ej förelegat utgör ej hinder för kraftstationens hänförande till skattepliktig fastighet (RÅ not. 649/1936).

b) I elektrisk kraftstation inmonterad generator med matare, som icke för sin användning kräver fast, från grunden berett underlag, har ansetts icke hänförlig till fast egendom (NJA 1944 s. 312).

28. Kvarn

Fastighet: a) till kvarnanläggning hörande axlar, fastskruvade på järnkonsoler och cementplintar, samt pannstolar, monterade på cementplintar (KR:s utslag 20/6 1947),

b) till kvarnanläggning hörande kvarnstenar, transmissioner och transportanordningar samt en på bekostnad av kvarnens arrendator i fastigheten insatt turbin (KR:s utslag 6/10 1947).

Icke fastighet: c) till kvarnanläggning hörande tre par stenar, fästade i bjälkar och golvet (trägolvet), skalmaskin och valsstol, ej fästade med skruvar i golvet, havrekross på golvet, två plansiktare och mjölblandare, upphängda på bjälkar (KR:s utslag 20/6 1947),

d) hissätting, siktlåror samt gryn- och rensverk i kvarn (NJA 1903 s. 555),

e) reservmotor (diesel-), stående lös på vanligt cementgolv i väderkvarn (KR:s utslag 28/11 1929). Jfr *Motor*.

f) två till kvarnanläggning hörande packningsmaskiner med värde av tillhoppa 123.000 kronor, vilka icke vilade på annat underlag än bjälklag; av PN anlita sakkunnig hade uttalat, att dessa maskiner förorsakade en belastningsintensitet, som vore större än vad ett modernt fabriksbjälklag normalt förmådde upptaga, samt att det bjälklag, som uppbure maskinerna, därför icke vore att betrakta som ett normalt bjälklag utan utgjorde ett ”fast från grunden berett underlag”; KR ansåg emellertid maskinerna icke vara hänförliga till fastighet (KR:s utslag 26/6 1948).

29. **Kylaggregat,**

löst placerat å betongplatta i en fryshusbyggnad, som tillhörde en fryshusförening och låg på ofri grund, har ansetts som tillhör till den för ändamålet uppförda byggnaden och alltså hänförlig till fastighet (RÅ not. 1181/1959).

30. **Ledningar**

Fastighet: a) gasledningar i stads gator jämte lyktor höra till jorden (dock ej i egenskap av byggnad) men skola liksom gatorna ej taxeras (KR:s utslag 24/5 1935),

b) rörledningar till kommuns vattenverk, vilka framdragits i jorden tillhörande kommunens egen fastighet, ha ansetts utgöra fastighet men ej byggnad (KR:s utslag 22/11 1934),

c) kraftledning med ledningsstolpar av järn och fundament av betong samt isolatorer, tillhörig ägaren av den fastighet (jordbruksfastighet), över vilken ledningen var framdragen, har ej värderats såsom byggnad utan har såsom en integrerande del av jordbruksfastigheten verkat höjande å dennas värde (RÅ ref. 69/1939),

d) telefonledning å stolpar, anbragta å mark, tillhörig ledningens ägare (NJA 1904 s. 310),

e) gas-, vatten- och avloppsledningar, lavoarer, badkar m.m. ha ansetts utgöra tillhör till fast egendom, oaktat att leverantören förbehållit sig äganderätten till dess full betalning erlagts (NJA 1918 s. 441).

f) ledningar tillhörande fjärrvärmenätet i en kommun har icke hänförts till vare sig inventarier eller byggnad (RÅ not. 1463/1967).

Icke fastighet: g) vattenledning, som framdragits genom annan tillhörig mark (RÅ ref. 63/1932),

h) kraftledning över annans mark å stolpar av järn av c:a 14 m höjd (RÅ not. 836/1933 och not. 672/1942). Jfr *Pipeline*.

31. **Linbana**

å egen mark vid torvströfabrik har ansetts icke hänförlig till fastighet (RÅ not. 185/1928). Jfr *Träsliperi*.

32. **Lyftkran,**

stor, värd 50.000 kr. (för malm), som svänges runt sin mittpunkt med hjul på räls vilande på betongfundament, har ansetts icke hänförlig till fastighet (RÅ not. 806/1940).

33. Malmfickor

å Svartön i Luleå stad, ha hänförts till fastighet (RÅ not. 806/1940).

34. Malmkross,

placerad under jord i en gruva, har ej ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 27/10 1955). Jfr *Kalkbrott*.

35. Maskinfundament

Ett för en stor rotationspress uppfört fundament av betong har icke betraktats såsom tillbehör till pressen (maskinen) (RÅ 1960 not. 675).

36. Mjölkindustri

En ångpanneanläggning, två eldningsoljecisterner och ett reservkraftaggregat ha ansetts såsom fastighet, varemot en s.k. torrmjölksvalsmaskin, som visserligen vilade på vid golvet utförda betongfundament men icke för sin användning krävde fast, från grunden berett underlag, icke ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 28/11 1955).

37. Motor

Icke fastighet: fotogenmotor om 6 hkr. och en elektrisk dynamomaskin, vilka visserligen varit anbragta på fast, från grunden berett underlag men icke för sin användning krävt sådant underlag (NJA 1903 s. 540). Jfr *Kvarn, Sågverk, Tobaksfabrik och Träsliperi*.

38. Oljecistern

Fastighet: a) å annans mark i anslutning till en tapphusbyggnad av tegel och ett magasin å fundament av betong anlagda cisterner ovan och under jord för mineraloljor (RÅ ref. 59/1931),

b) oljeförsäljningsbolags förvaringscisterner, tillverkade av plåt och uppställda å grund, särskilt sprängd i berg med i betong gjutna bäddar och murar men icke direkt fästade i marken — vilket på grund av cisternernas storlek och tyngd varit obehövt — ha betraktats såsom byggnader, varemot till anläggningen hörande maskiner icke ansetts såsom fast egendom, enär byggnaderna ej varit inrättade för industriell verksamhet (NJA 1925 s. 317).

Icke fastighet: c) å annans mark i jorden nedgrävd oljecistern, värd 8.000 kr. (KR:s utslag 17/6 1935). Jfr *Bensinförsäljningsanläggning*.

39. Pappersbruk

Maskiner i fabriksbyggnaden ha ansetts icke hänförliga till fastighet (KR:s utslag 16/11 1943).

40. Pipeline

Till fjärrvattenverk hörande ledningssystem bestående av tunnlar, underjordiska ledningar och ledningar ovan jord upplagda på särskilda fundament har icke hänförts vare sig till inventarier eller byggnad (RÅ not. 591/1966). Jfr *Ledningar, Tunnel*.

41. Provisoriska byggnader

Byggnader för verkstad, förråd, kontor och garage, uppförda å annan tillhörig

mark och avsedda för användning i 3—4 år under framdragande av kraftledningar, ha ansetts såsom fastighet (RÅ not. 1240/1956). Jfr *Asfaltverk*.

42. Provningsbana för motorfordon

Körbana för provning av motorfordon bestående av dels en 2,5 km lång och 7 m bred sluten slinga av betong och dels innanför slingan en cirkulär s.k. skidpad med 40 m radie, likaså av betong, har icke hänförts till byggnad (RÅ 1960 ref. 3). Jfr *Truckbana*.

43. Regnskydd

Bolag uppmonterade regnskydd av aluminium vid busshållplatser, avsedda att tjäna den dubbla uppgiften av regnskydd och reklambärare. Skydden, som kostade c:a 3.400 kr. och stod på gjuten bottenplatta, uppsattes i allmänhet med tillstånd för 5—10 år i taget på kommuns mark. Skydden ansågs utgöra för stadigvarande bruk anbragta anläggningar av byggnads natur (RR:s utslag 26/11 1968).

44. Servitut,

avseende rätt för Stockholms elektricitetsverk såsom ägare av Untra kraftverk att å vissa fastigheter i Hedesunda socken verkställa reglering av vattenavrinningen ur Untrafjärden för all framtid, har ej ansetts såsom självständig fastighet; värdet av servitut skall enligt p. 2 av anvisn. till 9 § KL inräknas i värdet av den härskande fastigheten (RÅ not. 1163/1945).

45. Siloanläggning

har ansetts hänförlig till fastighet men har ej åsatts särskilt maskinvärde (KR:s utslag 30/6 1948).

46. Skyddsrum

under Hötorget i Stockholm har ansetts hänförligt till fastighet såsom utgörande särskild byggnad (KR:s utslag 23/10 1946). Jfr under B) 1 mom. d) *Skyddsrum*.

47. Skärmanordning,

tillhörig staten (dammanläggning för hindrande av saltvattens inträngande i Göta älv) har ansetts utgöra byggnad men ej taxerats, enär den ansetts sakna självständigt ekonomiskt värde (RÅ not. 269/1942). Jfr *Damm* och under II) 1 mom. d) *Skärmanordning*.

48. Snickerifabrik

Fastighet: a) ångpanneanläggning, värderad till 1.200 kr. (KR:s utslag 8/5 1940). Jfr *Bränneri* och *Cellulosafabrik*.

Icke fastighet: b) elektriska motorer jämte del av transmissioner, en fräsmaskin, en bandsåg, en planhyvel, rikthyvlar (en större och en mindre), värderade — jämte ångpanneanläggning, som är hänförlig till fastighet — till 5.725 kr. (KR:s utslag 8/5 1940).

49. Sockerfabrik

Fastighet: a) brygga (jfr *Brygga*), därå kollossningskran som är lös egendom löper (KR:s utslag 3/6 1941),

b) telferbana med tillbehör, vacuumpump, huvudrörledningar för ånga, saft och

vatten (jfr *Ledningar*) samt elektriska kraftledningar med instrumentering (KR:s utslag 5/6 1941).

Icke fastighet: c) centrifuger, klarpannor, majschar, elevatorer, transportörer med våg, plansikt, silos, dammsamlare, kokpannor, vacuumpannor, kretstransportör, fräsmaskin, Wallers filter, gasgeneratorer, sirapsbehållare, spiralrutscher, sirapskokpannor och toppsockerkokpanna (KR:s utslag 5/6 1941).

50. Sprinkleranläggning

Bolag hade i sin brödfabrik installerat en sprinkleranläggning bestående av en vattenreservoar och pumpstation för vattenförsörjningen, huvudledningar mellan pumpstationen och fabriksbyggnaden, ledningar till de olika byggnadsdelarna samt fördelningsledningar med sprinklerhuvuden. Sprinklersystemet hade inom en paketeringsavdelning konstruerats med sprinkler på ett rörnät i taket och inom en brödsilo med nät av klenare ledningar med sprinkler, som monterats direkt på stativen för lagringsmaskineriet. Sprinkleranläggningen ansågs i sin helhet hänförlig till fastighet. Fråga ansågs icke vara om sådana fasta maskiner och andra till byggnad hänförliga inventarier, för vilka enligt punkt 5 av anvisningarna till 10 § KL särskilt maskinvärde borde redovisas vid fastighetstaxering (RR:s utslag 5/10 1965, RN I nr 6:4).

51. Staket

omkring ett bensinupplag med järnstolpar i betong och högt järnnät, i nedsänkt plan, har hänförs till fastighet (KR:s utslag 14/1 1935).

52. Sågverk

Fastighet: a) barkningsanläggning vid sågverk, hyvleri och lådfabrik (KR:s utslag 5/12 1939),

b) barkpressar (KR:s utslag 13/11 1944),

c) ramsåg, bädd jämte motor som är lös egendom 7.000 kr. (jfr *Motor*) (KR:s utslag 8/5 1940).

Icke fastighet: d) följande maskiner i fanérfabrik: limmaskin, formatsågar, putsmaskiner, "övriga" maskiner, fogmaskin och slipmaskiner (RÅ not. 452/1946),

e) följande maskiner i wallboardfabrik: elevator, varmluftfläkt, transportör för bränsle, flistransportör, 4 defibrörer, limmaskiner, 2 spillvattenpumpar, sil, urvattnare, vacuum pump, upptagningsmaskin, 5 fläktar, svarv, gängmaskin och 66 elektriska motorer (RÅ not. 452/1946),

f) brokran, värd 382.000 kr. och stående på spåranläggning (KR:s utslag 24/5 1948),

g) stockbana med stockribb och vedvagn samt kätting för stockindragning i sågverk (NJA 1903 s. 555),

h) cirkelblocksåg och kantverk, uppställda i andra våningen av ett såghus (NJA 1926 s. 547).

53. Tobaksfabrik

Fastighet: a) hissar samt värme-, sanitära och elektriska anläggningar (KR:s utslag 4/6 1935).

Icke fastighet: b) samtliga tillverkningsmaskiner samt kylanläggning, bestående

av kompressor med elektrisk motor (jfr *Motor*), cistern och ledningar ävensom carrierapparater med ledningstrumma av plåt (KR:s utslag 4/6 1935).

54. Torkinrättning för gröda

a) I annan tillhörig byggnad inrymd torkinrättning för gröda med därtill hörande maskiner, fläktar och motorer har ansetts icke hänförlig till fastighet (KR:s utslag 8/10 1942).

b) Spannmålssilo 8 m hög och med rymd av 100.000 kg spannmål, som uppförts i annan tillhörig logbyggnad, har ej visats infogad i logbyggnaden på sådant sätt att dess borttagande skulle förorsaka väsentlig skada å byggnaden (RÅ not. 1557/1966).

55. Transformatorstation

Fastighet: a) till transformatorstation hörande fundament, järnställningar samt ett förrådsskjul ävensom ledningar, isolatorer och fränkskiljare, vilka voro med enkla skruvförbindelser anslutna till järnställningarna, och manöverhytt (RÅ ref. 69/1931),

b) utomhusställverk (utomhusstation) och oljekylare till där befintliga transformatorer men ej transformatorerna själva (på hjul) och ej heller oljeströmbrytare och annan elektrisk utrustning, såsom strömtransformatorer, expansionsbrytare, säkerhetsapparater, reläer och lampor m.m. (RÅ not. 246/1941),

c) inomhusstation, dock ej till de delar, som utgjordes av däri befintliga transformatorer och lokaltransformatorer på hjul, strömbrytare upphängda i ställningar utan att vara fastsatta, spänningstransformatorer, strömtransformatorer och motstånd, vilka stod på golvet utan att vara fastsatta, mätare, reläer, ampèremätare och voltmetrar monterade på instrumenttavla samt travers på hjul och tralla (RÅ not. 246/1941),

d) fränkskiljare (RÅ not. 822/1939).

Icke fastighet: e) transformatorer, uppställda på hjul utan att vara på något sätt fastsatta vid fundamenten, spänningstransformatorer och strömtransformatorer fritt upphängda på järnbalkar, fläktkylningsaggregat med oljepumpar, vilka aggregat voro tillbehör till transformatorerna och fästade med ett par skruvar, oljeströmbrytare uppställda på hjul på samma sätt som transformatorerna dels ock upphängda på ställningar utan att vara fastsatta med skruvar eller på annat sätt, oljeutvidgningskärl, som utgjorde tillbehör till transformatorerna och voro upplagda på ställningar, ävensom Petersensspole, som liknade en transformator och var uppställd på samma sätt som en sådan (RÅ ref. 69/1931),

f) travers (jfr *Travers*), tralla, spel och lyftanordning till lyftblock, strömbrytare, 0-punktstransformatorer och reservaggregat (RÅ not. 927—929/1933),

g) transformatorer, strömbrytare, ackumulatoranläggning och mekanisk utrustning i en fördelningsstation (RÅ not. 930/1933),

h) reläer m.fl. tavelinstrument (RÅ not. 822/1939),

i) ackumulatorbatteri (KR:s utslag 29/4 1940),

k) transformatorer: ström-, spännings- och lokal- (KR:s utslag 29/4 1940).

56. **Travers**

Icke fastighet: a) utomhustravers för lossning och uppläggning av massaved, uppställd på räls med eget i traversen befintligt maskineri, som kunde förflytta sig 400 m och hade ett värde av 250.000 kr. (RÅ ref. 50/1937),

b) inomhustravers, taktravers hos kraftföretag och i valsverk (RÅ not. 111/1938 och KR:s utslag 2/10 1939). Jfr *Transformatorstation* och *Träsliperi*.

57. **Truckbanor,**

parkeringsplats och gatuanläggning ej hänförliga till byggnad (RÅ not. 1054/1966).

58. **Tryckeripress**

(rotationspress), som var uppställd å bjälklag av armerad betong och förstärkt med kraftiga pelare under och som således vilade å fast, från grunden berett underlag, har ansetts för sin användning ej kräva ett sådant underlag och följaktligen ej tillhöra fastighet (RÅ ref. 22/1940).

59. **Trädgårdsanläggning**

Fastighet: a) kallkast jämte förvaringsbod (KR:s utslag 12/12 1939).

b) växthus (KR:s utslag 4/11 1946).

60. **Träförädlingsfabrik**

Icke fastighet: en motor om 7,5 hkr med motstånd (jfr *Motor*), en köpingsvarv med transmission, en peltzklippstansmaskin med motor, en lockmaskin, en fjäderhammare, en stämmaskin, en elektrisk generator och en elektrisk motor med instrumenttavla, värderade jämte två turbiner, som äro hänförliga till fastighet, till 7.535 kr. (KR:s utslag 8/5 1940).

61. **Träsliperi**

Fastighet: a) slipmaskiner, massabinge, pumpar (jfr *Bränneri*), sliperimotorer, omlastningsanordning för massabalar och linbaneanläggning (jfr *Linbana*) (KR:s utslag 14/11 1944).

Icke fastighet: b) sorterare, urvattningsmaskiner, andra motorer än sliperimotorer (jfr *Motor*), elektrisk utrustning samt traverser (jfr *Travers*) (KR:s utslag 14/11 1944).

62. **Tunnel**

Icke fastighet: a) i berg sprängd tunnel jämte tillhörande kanal för avledande av vatten från en sjö till en annan, dock att en intags- och regleringsdamm vid tunnelns övre mynning med värde av 5.000 kr. ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 16/1 1941),

b) en till kraftverk hörande, i berg sprängd avloppstunnel jämte avloppskanal med tillhörande släntförstärkningar, vilka anläggningar voro belägna i annan kommun än kraftverket dels å kraftverksägarens egen mark, dels ock å annan tillhörig mark, ha ansetts icke kunna helt eller delvis hänföras till byggnad. Anläggningarna ha följaktligen ansetts som fastighet endast i den mån de voro belägna å den kraftverksägarens tillhöriga marken (RÅ ref. 1/1954 och not. 11/1954). Förefintligheten av dessa anläggningar har emellertid icke ansetts verka förhöjande å allmänna salu-

värdet å denna mark (KR:s utslag 9/4 1956). Jfr *Damm, Skyddsrum och Bergverksstad, Ledningar*.

63. Tunnelbanestation

Underjordiska delar av tunnelbanestationer i Stockholm har ansetts såsom byggnader (RÅ ref. 4/1957). Jfr rättsfall 359.

64. Turbin

vid smedja och sågverk har hänförs till fastighet (KR:s utslag 8/5 1940).

65. Varv

a) Till ett varv hörande ångmaskin (jfr *Bränneri*) och upphalningsmaskin, cirkelsåg med matarbord samt för basning av virke avsedd ångpanna (jfr *Bränneri*), och järngryta med vissa tillbehör ha ansetts hänförliga till fastighet (NJA 1897 s. 13). I målet var utrett, att den i en byggnad befintliga ångpannan och järngrytan, vilka använts vid basning av virke i och för tillverkning och reparation av fartyg och båtar, ävensom ångmaskiner och upphalningsmaskiner med tillhörande ångpanna voro inmurade eller fästade vid från grunden uppförda underlag, samt att det till cirkelsågen hörande matarbordet med därunder varande rullar vilade på en bädd, som var fastskruvad vid stockar, vilka tillika utgjorde stöd för väggarna till det hus, vari cirkelsågen var inrymd,

b) Stapelbädd inräknas i varvsanläggnings byggnadsvärde (KR:s utslag 7/5 1948).

66. Äganderättsförbehåll

Fastighet: a) Gas-, vatten- och avloppsledningar, lavoarer, badkar m.m. ha ansetts utgöra tillbehör till fast egendom, oaktat att leverantören förbehållit sig äganderätten till dess full betalning erlagts (NJA 1918 s. 441).

Icke fastighet: b) Äganderättsförbehåll beträffande viss egendom, som av köparen inmonterats i en av köparen förhyrd lägenhet, har ansetts äga giltighet mot fastighetsägaren (NJA 1933 s. 447),

c) Växande fruktträd, som planterats av arrendator å arrenderat område utöver vad enligt arrendeavtalet ålegat honom, har innan arrendetiden utgått ansetts tillhöra arrendatorn och icke hänförliga till fastighet (KR:s utslag 8/6 1960). Jfr under 54.

II. 5 § 1 MOM.

Under detta moment upptagna rättsfall belyser i första hand i vad mån ägare av fastigheter är kvalificerade för skattefrihet och om fastigheterna användas för sådant ändamål att skattefrihet bör ges. I andra hand ger rättsfallen ledning i sådana fall, där antingen fastigheternas användning icke motiverar full skattefrihet eller obestriddligen skattefrihet bör ges för viss del av fastighet men icke för hela fastigheten, vare sig undantagandet från skattefrihet gäller mark eller byggnader. Ofta gäller att de under olika rubriker redovisade rättsfallen kan ha intresse vid bedömningen även när det gäller andra slag av fastigheter än dem rättsfallen närmast avser.

Nedanstående översikt — med hänvisning till numrerade rättsfall — är avsedd att tjäna till hjälp i sådana fall.

Full skattefrihet:

- enligt 1 mom. b):* 68, 69, 70.
- „ *1 mom. c):* 87, 88, 89, 91, 92, 95, 97, 99.
- „ *1 mom. d):* 114, 115, 116, 117, 118, 128, 130, 131, 133, 136, 137, 140, 141, 144, 146, 148, 149, 150, 153, 154, 155, 156, 159, 160, 161, 162, 165, 166, 168, 169, 170, 173, 175, 177, 179, 180, 188, 194.
- „ *1 mom. e):* 196, 198, 199, 200, 201, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 234, 238, 246, 247, 251, 252, 253.
- „ *1 mom. h):* 260, 261, 268.
- „ *1 mom. i):* 271, 272, 273, 276, 280, 281.

Full skatteplikt:**a) beroende på ägaren:**

- enligt 1 mom. d):* 120, 121, 122, 123, 143, 157, 176, 181, 185.
- „ *1 mom. e):* 202, 203, 204, 205, 206, 207, 219, 229, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 250.
- „ *1 mom. g):* 258.

b) beroende på fastighetens användning:

- enligt 1 mom. a):* 67.
- „ *1 mom. b):* 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 86.
- „ *1 mom. c):* 100, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113.
- „ *1 mom. d):* 119, 124, 126, 127, 132, 134, 135, 138, 139, 142, 145, 151, 152, 167, 171, 172, 183, 190, 191, 192, 193.
- „ *1 mom. e):* 240, 241, 242, 243, 244, 245, 248, 249.
- „ *1 mom. g):* 256, 257, 259.
- „ *1 mom. h):* 266, 267, 269.
- „ *1 mom. i):* 279, 283, 284.

Delvis skattefri, delvis skattepliktig:

- enligt 1 mom. c):* 80, 85, 90, 93, 94, 96, 98, 102, 103, 104, 105, 106.
- „ *1 mom. d):* 125, 129, 147, 158, 164, 174, 182, 184, 186, 187, 189.
- „ *1 mom. e):* 195, 197, 209, 224, 225, 226, 227, 228, 239, 254.
- „ *1 mom. g):* 255.
- „ *1 mom. h):* 262, 263, 264, 265, 270.
- „ *1 mom. i):* 274, 275, 277, 278, 282.

1 mom. a) : Nationalparker m. fl.

Skattefrihet gäller endast för sådana områden som blivit av vederbörande länsstyrelse förklarade som fridlysta naturminnesmärken.

Någon uppdelning av här avsedd fastighet i en skattefri och en icke skattefri del kan ej förekomma.

67. Staten tillhöriga Gotska Sandön är till viss del avsatt till nationalpark, för vilken skattefrihet föreligger. Ön utgör i övrigt till ett område av 3,229 ha kronopark. År 1950 ha av domänstyrelsen, med stöd av K. brev d. 10/7 1909 ang. åtgärder till skyddande av naturminnesmärken å kronans mark m.m., meddelats skyddsbestämmelser för kronoparken, innebärande att kronoparken skall tills vidare skyddas med förbud mot avverkning (med vissa huvudsakligen av fyr- och lotspersonals behov föranledda undantag) ävensom mot åtgärder beträffande vegetation i övrigt, fauna och mark. Skatteplikt har ansetts föreligga för kronoparken (KR:s utslag 21/6 1954).

1 mom. b) Allmänna platser m.fl.

Uppdelning av fastighet i en skattefri och en skattepliktig del är ej medgiven. En allmän plats är sålunda i sin helhet skattefri även om viss del är uthyrd. Därå befintlig byggnad kan emellertid, såsom framgår av rättsfallen, betraktas såsom särskild taxeringsenhet och såsom sådan vara skattepliktig.

Allmänna platser

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del är ej medgiven.

68. Skattefrihet har ansetts föreligga för följande, Stockholms stad tillhöriga fastigheter: ett område vid Torsgatan, uthyrt till plats för försäljningskiosk mot en årshyra av 500 kr., ett område vid S:t Eriksgatan, uthyrt till plats för försäljningskiosk och för annonspelare mot en årshyra av sammanlagt 1.300 kr., gatumark vid N. Mälarstrand, mellan Polhemsgatan och Ehrensvärdsgatan, uthyrd till plats för försäljningskiosk med serveringsområde, ett område vid Sveavägen 49, uthyrt till plats för bensinläggning och affischpelare och ett område i Humlegården, upplåtet såsom plats för försäljningskiosk med serveringsområde (KR:s utslag 23/10 1946).

69. Stockholms stad tillhörig paviljong med markområde i kv. Träskfloden i Stockholm, till en del uthyrd såsom vänthall och andra lokaler för omnibustrafik mot en årshyra av 3.000 kr., till en del uthyrd såsom försäljningskiosk mot en årshyra av 4.000 kr. och till en del, med beräknat årshyresvärde av 1.300 kr., använt av stadens gatukontor, samt ett område vid Strandvägen i Stockholm, uthyrt till plats för försäljningskiosk, ha ansetts skattefria (KR:s utslag 23/10 1946).

70. Skattefrihet har även ansetts föreligga för S. A. Hedlunds park, tillhörig Göteborgs stad och upplåten för allmänt begagnande men belägen inom annan kommun (RÅ not. 542/1932).

Skatteplikt har ansetts föreligga för:

71. Ett skogsområde, tillhörigt Visby stad men liggande utanför staden och enligt uppgift använt såsom promenadplats för allmänheten (RÅ not. 679/1936).

72. Mark till plantskola, tillhörig Falu stad och enligt uppgift erforderlig för underhåll av stadens offentliga planteringar samt belägen invid begravningsplatsen strax utanför den egentliga staden (RÅ not. 773/1940),

73. Staten tillhöriga grustag vid Haga norra grindar, Linvävartorpet och Ulriksdals slott (RÅ not. 866/1940),

74. Vissa under Djurgårdsförvaltningen lydande uthyrda fastigheter (RÅ not. 1233—1239/1927),

75. Fastighet, upplåten till bostad åt en vid Djurgårdsförvaltningen anställd arbetare (RÅ not. 664/1936),

76. Staten tillhörig, såsom jordbruksfastighet taxerad fastighet, avsedd att användas för friluftssändamål, s.k. friluftreservat (RÅ ref. 1/1950),

77. Följande Stockholms stad tillhöriga fastigheter: utrymme under gångbanan vid kv. Loket i Stockholm, uthyrt såsom upplagsplats mot en årshyra av 1.825 kr., utrymme under gångbanan vid kv. Loket, uthyrt till plats för magasinslokaler mot en årshyra av 4.060 kr., ett utrymme å gatumark vid Norrbackaviadukten, beläget under gatunivån uthyrt som verkstadslokal, ett område i Vanadislunden, uthyrt till friluftsteater, ett område å gatumark vid Sveavägen—Kungsgatan, uthyrt till plats för reklamkiosk och skyltskåp, ett utrymme under Dalagatan, uthyrt till garage, och ett område å N. Bantorget, uthyrt till plats för bensinstation med tvätt- och smörjhall, alla med hänsyn till användning och belägenhet (KR:s utslag 23/10 1946),

78. Stockholms stad tillhöriga Slussområdet i Stockholm, i vad angår uthyrda lokaler belägna under övre gatuplanet och med taxeringsvärde av 1.050.000 kr., därav 548.000 kr. markvärde och 502.000 kr. byggnadsvärde, med hänsyn till användning och övriga omständigheter (KR:s utslag 23/10 1946),

79. Stockholms stad tillhörigt område under viadukten vid Årstastrand i Stockholm, uthyrt till plats för verkstadslokal (KR:s utslag 23/10 1946),

80. Viss Stockholms stad tillhörig mark å N. Bantorget har ansetts motsvara två taxeringsenheter: den ena utgörande en byggnad med markområde, använd huvudsakligen för restaurang och i övrigt för vänthall för omnibustrafikanter, biljettförsäljning m.m., ävensom å byggnaden för restaurang m.m. mot en årshyra av 4.500 kr. uthyrda reklamplatser har ansetts skattepliktig; den andra utgörande mark, som uthyrts för försäljningskiosk och affischpelare mot en årshyra av 1.900 kr., har uppförts i skattefria längden med värde av 19.000 kr. såsom del av allmän plats (KR:s utslag 23/10 1946),

81. Stad tillhöriga tomter, varav en var obebyggd men enligt fastställd stadsplan avsedd att bebyggas för allmänt ändamål, en bebyggd med en transformatorstation tillhörig ett elektricitetsverksbolag men enligt fastställd stadsplan i övrigt ej finge bebyggas och en enligt fastställd stadsplan utgjorde s.k. A-område avsedd att bebyggas för allmänt ändamål men för det dåvarande utnyttjad som lekplats, ha ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 12/10 och 19/10 1953),

82. Stadsäga i stad, varå för det dåvarande fanns uppförd en till bostäder uthyrd byggnad (s.k. rivningshus), har ansetts skattepliktig beträffande såväl markområdet

som byggnaden, ehuru markområdet enligt fastställd stadsplan var avsett till allmän plats (RÅ not. 450/1956),

83. Under Djurgårdsnämndens förvaltning stående tomtområden var enligt gällande stadsplan avsedda för bebyggelse för allmänt ändamål men uthyrdes intill dess de blev sålunda bebyggda. Områdena ansågs skattepliktiga för taxeringsvärde motsvarande allmänna saluvärdet och ej endast för kapitaliserade värdet av nämndens inkomst genom uthyrningen (RÅ not. 1239/1956),

84. Under Djurgårdsnämndens förvaltning stående tomt å Norra Djurgården fick endast bebyggas med statliga allmänna byggnader eller utländska beskickningars legationsbyggnader. Området som var oinhägnat samt fritt tillgängligt för allmänheten, var ej utarrenderat och lämnade inga inkomster. Området ansågs ej utgöra allmän plats och ej heller på annan grund undantaget från skatteplikt (RÅ not. 1827/1958).

Begravningsplatser

85. Skattefrihet har ansetts föreligga för Stockholms stads begravningsplats i Solna socken (nya kyrkogården) jämte inom kyrkogårdens inhägnade område belägna växthus och byggnad (Myrbaddet), innehållande dels snickarverkstad, förvaringsrum för frö m.m., smedja, redskapsskjul och garage, använda för begravningsplatsens skötsel, dels ock en mindre bostadslägenhet (ett rum och kök) för personal anställd vid begravningsplatsen. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för den till samma kyrkogård hörande byggnaden Solbaddet nr 1, som i sin helhet upplåtits till arbetare vid kyrkogården (RÅ ref. 40/1932).

86. Skattefrihet har vidare ansetts föreligga för byggnad å samma begravningsplats, till väsentlig del använd till förvaringsplats för redskap och förråd m.m.; ett rum och kök voro uthyrda till en arbetare vid kyrkogården (KR:s utslag 17/11 1941).

1 mom. c) : Statens för försvarsändamål avsedda fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum. Skatteplikt föreligger för fastighet, som är att anse såsom fristående industriell anläggning.

87. Nya kronobageriet i Karlsborg, vilket är en avdelning av arméns intendenturförråd därstädes utan särskild förvaltning och till 87 % av sin tillverkning förser truppförband utom hemorten med bröd, har ej betraktats såsom fristående industriell anläggning och har således ansetts skattefritt (RÅ not. 288/1934).

88. Officersbostad vid Östgöta flygflottilj å Malmen, som användes till ”mer eller mindre” tillfällig inkvartering, ibland gratis, ibland mot avstående av nattinkvarteringspengar, har ansetts skattefri (KR:s utslag 13/10 1939).

89. Skogsfastigheter, som förvärvats av staten för försvarsändamål, användes för att tillgodose behovet av mark för flygvapnets anläggningar, inflygningsområden och riskzoner, ansågs icke skattepliktiga (RÅ not. 125/1964).

90. En till skjutfält upplåten utjord, som användes till skjutbana för Södra Skånska infanteriregementet men även upplåtits till arrendator, som tillförsäkrats en

vidsträckt dispositionsrätt över sitt innehav, förklarades för år 1923 skattefri för 1/6 av värdet, vilken del ansågs belöpa på skjutbanan, men skattepliktig för övriga 5/6 av värdet (RÅ not. 174/1928).

91. Då staten tillhörig mark, som användes till skjutfält för artilleriregemente, utarrenderats mot tämligen obetydligt arrende och på villkor att marken skulle utan någon ersättning utrymmas, när detta påkallades av militära övningar, ansågs däremot icke någon del av fastigheten skattepliktig (RÅ not. 886—889/1930).

92. När å skogsmark, lydande under ett regementes förvaltning, skogsavverkning skett blott i obetydlig omfattning, ansågs ingen del av fastighetens värde skattepliktig (RÅ not. 1971/1929).

93. För Karlskrona grenadjärregemente upplåtna fastigheter (taxeringsvärde 180.200 kr.), vilka anskaffats för regementets övningar och endast till mindre del användes för annat ändamål, ha för år 1922 förklarats skattefria för 150.200 kr. och skattepliktiga för 30.000 kr. av taxeringsvärdet (RÅ not. 180/1928).

94. För Herrevadsklosters remontdepå upplåtna fastigheter ha för år 1929 förklarats skattefria till den del de använts som betesmarker — oaktat de taxerats såsom jordbruksfastighet — men skattepliktiga i den mån de använts till bostäder (KR:s utslag 4/11 1930).

95. Övningsfält för pansarregemente, som allenast i ringa utsträckning använts för annat än försvarsändamål, har förklarats helt skattefritt (KR:s utslag 6/9 1948).

96. Kronan tillhöriga fastigheter vid flygfältet i Uppsala ha, i den mån de icke varit utarrenderade och de legat inom det inhägnade flygfältsområdet, undantagits från skatteplikt. Övriga delar av fastigheterna ha däremot ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 27/9 1948).

97. En materialflygel och en verkstadsflygel vid Karlsborgs tygstation ha förklarats utgöra för försvarsändamål nyttjade fastigheter och icke fristående industriell anläggning (RÅ not. 1696/1931).

98. En under flygförvaltningens förvaltning stående s.k. bergverkstad, belägen under vissa stadsägor i stad, har ej betraktats såsom fristående industriell anläggning och fördenskull ansetts skattepliktig endast till den del den varit upplåten till annan mot vederlag (KR:s utslag 26/5 1948). Jfr under I. *Bergverkstad*.

99. Oljelagringsanläggning för försvarsmaktens behov har ansetts skattefri (KR:s utslag 13/11 1943).

100. Tankanläggning, tillhörig staten och avsedd för statlig beredskapslagring men icke av militära skäl nyttjad, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 1951/1953).

101. Kaserne m.m. i Landskrona, som ej längre nyttjades för försvarsändamål och ej heller användes för annat ändamål, ha ansetts skattepliktiga; det var avsett att de skulle försäljas till Landskrona stad (KR:s utslag 4/12 1934).

102. Kronobergs hed har ansetts skattepliktig till den del därå bedrevs skogsbruk (KR:s utslag 12/9 1935).

103. Remmene skjutfält har ansetts skattepliktigt för ett värde, motsvarande efter 5 % kapitaliserade arrenden (RÅ not. 376/1936).

104. Övningsfält, som i större utsträckning använts för jordbruksändamål, har till skattepliktig del åsatts taxeringsvärde, motsvarande den efter 10 % kapitaliserade arrendeinkomsten av fastigheten (KR:s utslag 27/10 1930).

105. Ett skogsområde om 230 ha, beläget invid Skånska pansarregementets övnings- och skjutfält, användes till viss del vid övningar, varvid skador uppkommo å skogen genom skjutning. Området, som hade ett sammanlagt värde av 161.100 kr., förklarades skattefritt för 23.800 kr. och skattepliktigt för 137.300 kr. (KR:s utslag 15/4 1955).

106. För Skånska husarregementet upplåtna fastigheter förklarades skattepliktiga för år 1924 för den del av värdet, som avsåg skogsvärdet, enär det upplysts, att regementet i regel årligen läte avverka och avyttra viss del av skogen samt fastigheterna därför beträffande skogstillgången ej kunde anses utnyttjade för försvarsändamål (RÅ not. 181/1928).

107. Då under domänstyrelsens vård stående fastigheter (Solnaskogens kronopark m.fl.) i mindre utsträckning användes för försvarsändamål, ha fastigheterna likväl ansetts i sin helhet skattepliktiga (RÅ not. 268/1930).

108. Fastigheter, som disponerats av Kronan enligt avtal om framtida försäljning till Kronan, ha ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 27/9 1948).

109. Bostäder ha i ett flertal fall ansetts skattepliktiga. Sålunda har skatteplikt ansetts föreligga för staten tillhöriga bostadsbyggnader för officerare och underofficerare (RÅ not. 614/1933) ävensom för staten tillhöriga bostadshus för bageripersonal vid kronobageri, bostadshus för föreståndaren vid flottstations häkte, underofficersbyggnad och bostadshus för maskinisten vid ångsprutor samt för varvschefen (RÅ not. 611—613/1933).

110. Likaså ha vissa till bostäder för militära befattningshavare upplåtna byggnader med tillhörande tomtområde vid artillerimuseum i Stockholm förklarats skattepliktiga (RÅ not. 662/1937).

111. Docka, som ursprungligen anordnats för försvarsändamål men sedan uthyrts till enskild person, har förklarats skattepliktig (KR:s utslag 27/10 1930 och 19/10 1931).

112. Statens oljefabriker i Kinne-Kleva socken ha ansetts utgöra fristående industriella anläggningar och således i sin helhet vara skattepliktiga (RÅ not. 1009/1944).

113. Kronan tillhörig ammunitionsfabrik har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 10/11 1943). Likaså Kronan tillhörig fabrik för tillverkning av nitrocellulosa (KR:s utslag 12/4 1948).

1 mom. d) : Vissa stat och kommun tillhöriga fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattefri och en skattepliktig del kan ske.

Badinrättning

114. Hellerströmska badinrättningen, tillhörig Karlshamns stad, som ej var kombinerad med någon tvättinrättning eller annan affärsverksamhet och som lämnade fria bad bl.a. till folkskolebarn, ansågs skattefria (RÅ ref. 23/1919).

115. Badinrättning, tillhörig förening, däri stad ägde nästan alla andelarna (inrättningen fick av staden vatten och elektrisk kraft till nedsatt pris; föreningen var enligt uppgift att betrakta ”mera såsom ett stadens verkställighetsorgan”) ansågs skattefri (KR:s utslag 13/12 1939).

116. Varmbadhus, tillhörigt kommun samt bekostat av pensionsstyrelsen, sparbank och genom gåvor, till vilket viss avgift erlades av de badande, ansågs skattefritt (KR:s utslag 19/10 1932).

117. Till skola hörande gymnastik- och badhus, som jämväl disponerades såsom kommunalt badhus varvid vissa avgifter upptogs, ansågs skattefritt även till den del det användes för sistnämnda ändamål (KR:s utslag 13/11 1944).

118. Badstubyggnad, tillhörig lokalavdelning av Röda Korset, uppförd med anslag bl.a. från pensionsstyrelsen och kommunen, har ansetts skattefri. Föreningen hävdade, att badhusverksamheten ingick i Röda Korsets socialhygieniska verksamhet. Föreningen ansågs hänförlig under 53 § 1 mom. e) KL och badstubyggnaden använd i föreningens verksamhet som sådan. Jfr prop. nr 43/1942 sid. 42, 49: Röda Korset åtnjuter skattebefrielse (KR:s utslag 23/9 1960).

119. Manskaphus, tillhöriga Luossavaara-Kiirunavaara AB, för tvättning, byte av kläder etc. ansågs skattepliktiga (KR:s utslag 5/5 1941).

120. Förening tillhörig, för sundhetsvård avsedd fastighet (badhus), har icke ansetts undantagen från skatteplikt jämlikt 5 § 1 mom. d) KL (RÅ not. 563—564 1949).

121. Badstubyggnad, tillhörig Stenslanda Badhusförening u.p.a. och tillgänglig för allmänheten samt uppförd med anslag från pensionsstyrelsen och kommunen, ansågs ej skattefri (RÅ not. 269/1957).

122. Brandstation,

tillhörig en brandkårsförening (privat sammanslutning), har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 25/9 1939).

123. Diakonistyrelse,

svenska kyrkans, tillhöriga byggnader, upplåttna till svenska kyrkans lekmannaskola, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 250/1932). Likaså fastighet, tillhörig svenska kyrkans missionsstyrelse, som enligt missionsstyrelsen vore ett svenska kyrkans organ (KR:s utslag 26/10 1932).

124. Kommun tillhörig byggnad, innehållande bostäder åt *distrikts-* och *dispensärsköterskor* samt *barnmorska* jämte förlossningsrum och epidemisjukrum, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 3/12 1934). Jfr RÅ not. 835/1928.

125. En *fattigvårdsstyrelse* förvaltade en fastighet, tillhörig en genom donation bildad stiftelse. Donationens ändamål var att på billiga villkor uthyra bostäder till mindre bemedlade. Fastigheten ansågs skattepliktig endast till så stor del av det för fastigheten i dess helhet beräknade värdet, 116.000 kronor, som svarade mot hyresavkastningen 6.400 kr. kapitaliserad efter 10 % (RÅ ref. 17/1948).

Fiskeriförsöksstationer m. m.

126. Fiskeriförsöksstation, tillhörig staten, med bostadshus för föreståndaren, laboratorier och dammar m.m. har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/1 1936).

127. Fiskodlingsanstalt i Mörrum, tillhörig staten, har ansetts skattepliktig. Anstalten bestod av dels ett område, som användes för fiskodlingsdamm och taxerats såsom jordbruksfastighet, och dels av två såsom annan fastighet taxerade fastigheter, av vilka den ena var en byggnad använd såsom laxodlingsanstalt och den andra utgjordes av tomt och bostadsbyggnad för fiskmästaren (RÅ not. 675/1956).

128. Lovö Fiskeriundersökningsanstalt, som enligt uppgift helt var avsedd för statliga forsknings- och undersökningsarbeten, har däremot ansetts helt fritagen från skatteplikt. Anstalten bestod av huvudbyggnad, använd av Statens sötvattenslaboratorium och Statens vatteninspektion, akvariebyggnad, pumphus och ett bostadshus med två tjänstebostäder (RÅ not. 129/1964).

129. Folkandvård

Landsting tillhörig byggnad för folkandvården, innehållande jämväl bostadslägenheter för tandläkare samt tandvårds- och sjukvårdspersonal, har ansetts skattepliktig till den del den upptogs av nämnda lägenheter (RÅ not. 1246/1951).

Fängelse

130. Beträffande centralfängelset i Mariestad har fängelsedirektörens bostad, som ligger å en under fångvårdsstyrelsens förvaltning stående jordbruksegendom — vilken skötes av fångarna och är skattepliktig — ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset och följaktligen skattefri (RÅ not. 227/1936).

131. I fråga om centralfängelset i Härnösand ha bostäder för personal i själva fängelsebyggnaden ansetts skattefria (KR:s utslag 3/6 1935). Ett bostadshus invid och på samma tomt som fängelset samt inrymmande bostäder åt direktören, pastorn och två assistenter, har ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset och således skattefritt (RÅ not. 379/1936).

132. Ett bostadshus för personal vid samma fängelse på andra sidan gatan har däremot icke ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset utan skattepliktig (KR:s utslag 3/6 1935).

133. Byggnad vid straffängelset i Falun, inrymmande bostad för överkonstapeln samt tvättstuga, mangelbod och torkvind för fängelsets eget behov, har ansetts skattefri (KR:s utslag 15/2 1935).

134. Till centralfängelserna i Vänersborg och Malmö hörande hus, som till väsentlig del inrymde bostäder för befattningshavare vid fängelset utanför muren och till mindre del uthyrda till enskilda, ha ansetts icke till någon del vara skattefria (KR:s utslag 15/2 1935).

135. Ett invid länscellfängelset i Luleå beläget bostadshus för bevakningspersonal (utanför muren) har ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 24/5 1935).

136. Å fångvårdsanstalten i Mariefred låg administrationsbyggnaden jämte flertalet förläggnings- och verkstadsbyggnader inom muromhändert område, medan utanför muren låg dels en förläggningsbyggnad och en verkstadsbyggnad, dels c:a 200 m från muren sex bostadshus för direktören samt personal vid anstalten. Samtliga byggnader låg avskilda från annan bebyggelse. I målet anfördes, att muren icke bildade någon förvaltningsmässig begränsning utan endast tjänade bevakningsändamål samt

att det vid slutna anstalter som den ifrågavarande utanför muren fanns annex av mera öppen karaktär. Samtliga byggnader ansågs utgöra oskiljaktiga delar av staten tillhörig anläggning för ordning och säkerhet (KR:s utslag 13/12 1962). Jfr *Sjukhus*.

137. Förläggning

Kronan tillhöriga fastigheter, vilka stodo under arbetsmarknadskommissionens förvaltning och användes till förläggning, ha ansetts skattefria (KR:s utslag 23/4 1948).

138. Försöksgård,

tillhörig staten och driven av centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt taxerad såsom jordbruksfastighet till 60.300 kronor, har ansetts skattepliktig, trots att verksamheten bedrevs utan ekonomiskt syfte (RÅ not. 813/1932).

139. Förvaltningslokal

I en staten tillhörig fastighet inrymdes dels en bostad om 140 m², som förhyrdes av en landsfiskal, och en bostad om 30 m², som förhyrdes av biträde å landsfiskalskontoret, dels kontorsrum om 30 m², som disponerades som landsfiskalskontor. Fastigheten ansågs i sin helhet skattepliktig, enär i byggnaden visserligen fanns inrymd förvaltningslokal men byggnaden finge i huvudsak anses tjäna bostadsändamål (KR:s utslag 27/5 1960).

Hantverksskola

140. Statens tillhörig fastighet, varå fanns uppförd en skolbyggnad för Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män, har ansetts skattefri (KR:s utslag 12/4 1938).

141. Invid den tomt, varå nämnda skolbyggnad var belägen, fanns en angränsande, staten jämväl tillhörig tomt, vilken var obebyggd samt iordningställd och använd till gymnastik- och idrottsplats för skolans elever. Sistnämnda tomt, som taxerats såsom självständig taxeringsenhet, har ansetts utgöra till skolbyggnaden hörande tomtområde och förty vara undantagen från skatteplikt (RÅ ref. 13/1947).

Hingstdepå

142. Statens tillhörig fastighet, som disponerades av Flyinge Hingstdepå och staten, åsattes taxeringsvärde dels såsom skattepliktig jordbruksfastighet (kultiverad betesmark och naturlig äng) och dels såsom skattepliktig annan fastighet (park, ridbanor och byggnader). Hingstdepån, som uppföder och håller hingstar, sorterar under lantbruksstyrelsen. Yrkande att fastigheten måtte undantagas från skatteplikt till den del den användes som betesmarker lämnades utan bifall (RÅ not. 130/1964).

143. Hushållningssällskap,

tillhöriga fastigheter ha ansetts skattepliktiga även till de delar de utgjordes av expeditionslokaler för sällskapet. Hushållningssällskap har nämligen ansetts icke vara "menighet" eller sådan institution, som avses i 5 § 1 mom. e) KL (RÅ not. 1528/1947).

144. Hälsobrunn

Staten tillhöriga, för sundhetsvård upplåtta fastigheter vid Loka hälsobrunn ha ansetts skattefria (RÅ not. 338/1928).

145. Idrottsanläggning

Stadion i Stockholm, som tillhör staten, har ansetts i sin helhet skattepliktig. Byggnaden har nämligen ansetts huvudsakligen vara använd för uthyrning till annan på

sådana villkor, att erhållet vederlag (bl.a. i viss utsträckning viss procent å biljett-intäkterna) i stort sett inneburit icke blott ersättning för de med begagnandet för- enade särskilda kostnaderna utan även ersättning därutöver för själva begagnandet (KR:s utslag 17/5 1955). Jfr under 1 mom. e) *Sportanläggningar*.

Kyrkan

146. En församlings *kyrka*, belägen utom församlingens eget område, har ansetts skattefri (RÅ ref. 30/1909). Expeditions- och sammanträdeslokaler för kyrkliga myndigheter ha likaledes ansetts skattefria (RÅ not. 833—834/1928).

147. Fastighet har till den del den inrymde för domkapitels förvaltning erforderliga lokaler ansetts skattefri men skattepliktig till den del den användes såsom biskopsbostad (RÅ not. 36/1932).

Lärbostäder

148. Församling tillhörig fastighet, som upplåtits till bostad åt en folkskollärare och en småskollärlarinna, har ansetts skattefri (RÅ ref. 45/1932).

149. Kommun tillhöriga fastigheter, vilka upplåtits till folkskollärare- och småskollärlärbostäder, ha ansetts skattefria trots framställd invändning, att bostäderna på grund av 14 § i 1937 års avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor finge anses vara mot vederlag upplåtna åt annan till begagnande (RÅ ref. 59/1940. I).

150. Då kommuns fastighet innehöll — förutom sex lärbostäder — jämväl en vaktmästarbostad, ansågs fastigheten likaledes helt skattefri (RÅ ref. 59/1940 II).

151. Kommun tillhörig byggnad, som användes till tjänstebostad för folkskollärare och var belägen på ett avstånd av 175 m från skolan utan direkt anslutning till skolområdet, ansågs skattepliktig. Lärbostaden ansågs i sådant fall icke kunna betraktas som en oskiljaktig del av skolanläggningen (KR:s utslag 16/1 1956).

152. Lärbostad, belägen 225 m från skolan och skild från densamma av en större väg, har icke betraktats som en oskiljaktig del av skolanläggningen och därför ansetts skattepliktig (RÅ not. 415/1961).

153. Sju till Sundby yrkesskola hörande bostadshus för rektor, två assistenter, vår- dare och tre yrkeslärare ha ansetts som oskiljaktig del av anläggningen och således skattefria (KR:s utslag 13/10 1955).

154. Rektorsbostäderna vid statens folkskoleseminarier i Härnösand och Falun (den förra belägen på 70 m avstånd från seminariebyggnaden och den senare lig- gande tvärs över gatan, 28 m från seminariebyggnadens gavel inom ett litet park- område) ha ansetts utgöra oskiljaktiga delar av seminarierna och således vara skatte- fria (RÅ not. 378/1936 och KR:s utslag 19/1 1937). Samma utgång beträffande rektorsbostaden vid småskoleseminariet i Strängnäs (KR:s utslag 29/9 1939).

155. Till en fastighet, inrymmande folkskoleseminarium och gymnastikbyggnad, vilka var skattefria, hörde en vaktmästarbostad, uppförd å samma fastighet. Ehuru bostaden var skild från seminarie- och gymnastikbyggnaden genom häck och staket, ansågs den såsom oskiljaktig del av seminarieanläggningen (RÅ not. 677/1961).

156. Ultuna lantbruksinstituts lärbostäder ha ansetts såsom oskiljaktig del av anläggningen och följaktligen vara skattefria (RÅ not. 1700/1931). Samma utgång

beträffande hyresfritt eller mot hyra upplåtna bostäder till professorer, laboratorer, verkmästare, maskinist, vaktmästare m.fl. vid veterinärhögskolan (KR:s utslag 15/8 1935).

157. Lärarbostäder, tillhöriga bolag och upplåtna till kommun utan annan ersättning än underhållsskyldighet, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 200—201/1935).

Radiohus

(jfr under 5 § 1 mom. i)

158. Reningsverk,

tillhörande köping och avsett för köpingens kloaksystem men beläget i annan kommun, har ansetts skattefritt utom beträffande ett utarrenderat, för jordbruksändamål använt område om 0,193 har (KR:s utslag 30/5 1941).

Sjukhus

Skattefrihet har ansetts föreligga för:

159. Restads sjukhus med 3 har tomt och trädgård samt 2 har åker (KR:s utslag 27/2 1940) ävensom för dit hörande bostadshus för personal (RÅ not. 341/1937),

160. S:t Jörgens sjukhus med 2 har tomt och trädgård samt 1 har åker (KR:s utslag 12/3 1940),

161. S:ta Gertruds sjukhus med 3,82 har tomt och trädgård (KR:s utslag 21/4 1941),

162. Birgittas sjukhus med 4,0875 har åker (KR:s utslag 1/4 1941) jämte dit hörande bostadshus för personal (RÅ not. 812/1931),

163. Söderby sjukhus med 109 har skogsmark, park och trädgård (RÅ ref. 56/1934),

164. Vid Löts sanatorium och vårdanstalter för psykiskt efterblivna har såsom skattefria fastigheter upptagits vissa byggnader men icke jordbruksfastigheter med en areal av 221 har, därav 81 har åker, 137 har skog och 3 har övrig mark. Jordbruksfastigheterna uppgavs helt disponeras för vård och erforderlig yrkesutbildning av psykiskt efterblivna (KR:s utslag 22/6 1960),

165. Lillhagens sjukhus med 27 bostadshus jämte garage för läkare (RÅ not. 293/1935),

166. Karolinska sjukhuset med därtill hörande kontor och sköterskebostad, annan sköterskebostad (punkthus inom inhägnaden), bostadshus för 4 underläkare (utom inhägnaden men inom sjukhusområdet), 11 radhus, utgörande bostäder för maskinister m.fl., samt byggnader för gift och ogift personal (vaktmästare m.fl.) inom ursprungliga området, skilt eller avsett att skiljas därifrån genom väg (RÅ not. 4/1942),

167. Bostadsbyggnader för personal vid lasarett var skilda från lasarettområdet endast av en gata. Trots att bostäderna anslutits till lasarettets centralvärmeanläggning och telefonväxel ansågs de skattepliktiga (RÅ not. 1843/1963). Samma utgång i det fall, då tomten till personalbostad var skild från sjukhusområdet genom en gata, vilken enligt förslag till ändrad stadsplan avsågs skola igenläggas och tillföras sjukhusområdet (RÅ not. 1839/1958),

168. Uppsala hospital och asyl med 19 därtill hörande bostadshus (RÅ not. 38/1932),

169. Till Piteå hospital hörande bostäder för hospitalsläkare, skötare, uppsyningsman, syssloman, maskinmästare, bokhållare, elektriker, smed och trädgårdsbiträde (KR:s utslag 22/10 1930), samt

170. Byggnader med parkområde, som enligt allmänna förfogandelagen rekviderats av Stockholms stads sjukhusdirektion för användning i mån av behov såsom beredskapssjukhus (KR:s utslag 24/5 1948).

171. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för bostäder åt eldare, maskinist m.fl. vid länslasarettet i Norrtälje i fastighet, som var skild från lasarettområdet av gata (RÅ not. 5/1942) samt för sysslomannabostad utom lasarettområdet (RÅ not. 6/1942).

172. Såsom skattepliktiga ha även betraktats ett flertal byggnader, tillhörande S:t Sigfrids sjukhus och inrymmande bostäder för sjukhusets personal. Byggnaderna voro belägna utanför det inhägnade sjukhusområdet (RÅ not. 232/1950).

173. Skattefrihet har ansetts föreligga för kommun tillhörig sjuk- och fattigvårdsanstalt, som ej lämnat kommunen någon inkomst, ehuru anstalten var belägen inom annan kommuns område (RÅ ref. 32/1915).

174. Såsom skattefria ha likaledes betraktats vissa Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund tillhöriga, i andra kommuner belägna, för sundhetsvård avsedda byggnader jämte tillhörande tomtområden men ej viss såsom jordbruksfastighet taxerad mark (RÅ not. 324/1925).

175. Sjuk- och ålderdomshem, som ej ägdes av kommun direkt utan av ett kommunalt aktiebolag och var beläget inom en angränsande kommun, undantogs från skatteplikt men ej enligt 5 § 1 mom. d) utan under åberopande av 1 mom. e) KL (RÅ not. 321/1937).

Skogsvårdsstyrelse

176. Skogsvårdsstyrelse tillhörig fastighet, använd för undervisning, har ansetts skattepliktig. Skogsvårdsstyrelse utgör ej menighet och är ej heller ett statligt organ (KR:s utslag 27/3 1956). Jfr prop nr 126/1946 s. 10 och 21.

Skolhus

177. Församling tillhörigt skolhus, beläget inom annan kommun, har ansetts skattefritt (RÅ not. 8/1914).

178. Seminariebyggnad, däri undervisningen upphört och som sålts av landsting till stad för att användas till allmänt läroverk, vilket sedermera efter taxeringsårets ingång även skett (ej använd för annat ändamål under mellantiden), har ansetts skattefritt (KR:s utslag 27/11 1934).

179. **Skollovskoloni**, för klena barn, uppförd för insamlade medel på stad tillhörig mark, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 20/4 1936).

180. Likaså fastighet tillhörig Malmö förening för skollovskolonier (KR:s utslag 17/10 1946).

181. En för barnkoloni använd, Frälsningsarméns Förlags AB tillhörig fastighet, har däremot ansetts skattepliktig (KR:s utslag 17/10 1946).

Skyddsrum

182. Skyddsrum under Hötorget i Stockholm har ansetts skattefritt såsom byggnad för säkerhet men uthyrd del skattepliktig (KR:s utslag 23/10 1946). Jfr under I. *Skyddsrum*.

183. Skärmanordning

(dammanläggning), tillhörig kronan, för hindrande av saltvattens inträngande i Göta älv har ej ansetts utgöra byggnad för sundhetsvård (RÅ not. 269/1942). Jfr under I. *Skärmanordning*.

Teater

184. Dramatiska Teaterns och Operans byggnader i Stockholm ha ansetts skattepliktiga till den del de av vederbörande teaterföretag uthyrt till restaurang- och affärslokaler (RÅ not. 1210—1220/1927).

185. En stiftelse, grundad på donationer m.m., ägde teater- och konserthus i en stad. Stiftelsen förmenade, att huset finge betraktas såsom stadens egendom och att detsamma därför borde vara skattefritt, till den del det användes för teater- och konsertändamål. Stiftelsens talan ogillades (KR:s utslag 19/5 1941).

Tingshus

186. Ett härads tingshusbyggnadsskyldiga tillhörigt, i stad beläget tingshus har ansetts skattefritt utom för ett mot viss inkomst svarande värde (RÅ not. 61/1915).

187. Värdet av tingshus har upptagits i den skattepliktiga längden i vad avser i tingshuset inrymd bostad för häradshövdingen men i övrigt i den skattefria längden (KR:s utslag 29/5 1935).

188. Trädgårdsskola,

Söråkers, tillhörig staten, med 2,9 har åker, 6,7 har tomt och trädgård samt 5,4 har övrig mark har ansetts helt skattefria (KR:s utslag 3/6 1937).

Tullverket

189. Tullhus, tillhörigt Kristianstads stad, disponerades enligt bestämmelserna om staden tillkommande tolagsersättning till största delen av tullverket, som där hade expeditionslokaler för tulluppbörd och en bostadslägenhet för tullförvaltare. I övrigt inrymdes i huset lokaler för hamndriften i Åhus. Tulluppbördslokalerna ansågos fritagna från skatteplikt. Av huset i övrigt beskattades endast så stor del som belöpte å tullförvaltarebostaden (KR:s utslag 14/11 1946).

190. Tullverket tillhörig fastighet i Tärna socken, som väsentligen användes för bostadsändamål (bostäder åt tullstationsföreståndare och gränsuppsyningsman), har ansetts skattepliktig (RÅ not. 493/1950).

Universitet

191. Lunds universitet tillhörig fastighet upplåten för universitetsungdomens utövning av utomhusidrott och friluftsliv i övrigt, ävensom ett skyddsområde för sällsynta växter ansågos skattepliktiga (RÅ not. 567/1943). Jfr under 1 mom. e) *Sportanläggningar* samt *Studentkårer och studentnationer*.

Vattenverksanläggning

192. Kommuns vattenverksanläggningar (yvtattendammar) i annan kommun ha ej betraktats såsom anläggning för sundhetsvård (RÅ not. 205/1936). Detsamma har ansetts böra gälla även till den del vattnet för hushållsbruk tillhandahålles gratis (KR:s utslag 8/6 1937).

193. Kommun tillhörig, i annan kommun belägen tomt med pump och reningsverk för vattenverk har ej heller ansetts utgöra anläggning för sundhetsvård (RÅ not. 123/1939).

Ålderdomshem

194. Kommun tillhörigt, inom annan kommuns område beläget ålderdomshem har ansetts skattefritt (RÅ ref. 25/1928).

1 mom. e) : Fastigheter, tillhöriga vissa enskilda institutioner

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum.

Akademi

195. Tomt jämte en därå uppförd byggnad, som vetenskapsakademien erhållit såsom donation med villkor att ett par i byggnaden befintliga lägenheter skulle disponeras av tjänstemän i två angivna stiftelser, har ansetts skattepliktig (för vetenskapsakademien), såvitt angår den av stiftelserna disponerade delen (RÅ not. 81/1941).

196. Vetenskapsakademien tillhörig fastighet, vilken till ett taxeringsvärde av 240.000 kr. hänförts till byggnader, innefattande tjänstebostäder, och till 1.370.000 kr. värde av markområde, har, enär ifrågavarande tjänstebostäder fick anses utgöra en sådan oskiljaktig del av akademiens fastighet, att den frihet från skatteplikt som jämlikt 5 § 1 mom. e) KL åtnjutes för fastigheter, även borde gälla för tjänstebostäderna, förklarats ha bort upptagas såsom icke skattepliktig fastighet med ett värde av 1.600.000 kr. (RÅ not. 126/1964).

Allmänt undervisningsverk Beträffande staten eller kommun tillhörig skola se under 1 mom. d)

197. Lundsbergs skola, tillhörig en stiftelse, har ansetts skattefri utom vad angår skolan tillhörig jordbruksfastighet (RÅ ref. 97/1911). Skattefriheten omfattade centralkök, lärarbostäder, elevbostäder, vaktmästarbostad samt hälften av tvättinrättning och hälften av transformatorhus (RÅ not. 575/1942).

198. Åsa folkhögskola tillhöriga fastigheter, nämligen elevhem, rektorsbostad och lärarbostad, ha ansetts skattefria (RÅ not. 393/1935).

199. Västkustens ungdomsskolas byggnadsförening u.p.a. tillhöriga skolhus, vaktmästarbostad, elevhem, lärarbostad, rektorsbostad och barnhem ha såsom avsedda för och jämväl använda till folkhögskola ansetts skattefria (RÅ not. 233/1950). Samma utgång beträffande skolans kamratförbund tillhörigt elevhem (RÅ not. 235/1950).

200. Willinska fattigfriskolan tillhörande byggnader och parkområde ha ansetts skattefria (RÅ not. 247/1930).

201. En stiftelsen Stockholms praktiska hushållsskola tillhörig flygelbyggnad, som innehöll även en del gästrum vilka uthyrdes till betalande gäster, har med avseende

å byggnadens användning och dess samband med skolverksamheten i övrigt ansetts såsom en del av skolanläggningen och således vara skattefri (RÅ not. 1493/1931).

202. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för AB Sigrid Rudebecks skola, som stod under offentlig kontroll, erhöll årliga bidrag av stat och kommun samt stod öppen för elever från alla samhällsklasser men kunde ge utdelning med högst 5 % av aktiekapitalet (RÅ not. 1736—1738/1931).

203. AB Göteborgs lyceum för flickor tillhöriga gymnastikhus samt lek- och utegymnastikplan (skollokaler i övrigt i förhyrd fastighet) ha ansetts skattepliktiga. Skolan erhöll understöd av kommunen. Bolaget hade lagligen kunnat verkställa utdelning men detta hade ej skett (RÅ not. 226/1936).

204. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm ägde fastigheter i Ekerö kommun, å vilka fanns byggnader, som inrymde en läroanstalt, Kaggeholms folkhögskola. Enär emellertid byggnaderna icke tillhörde allmänt undervisningsverk och ej heller annan grund för skattefrihet för byggnaderna visats föreligga, ansågs fastigheterna icke undantagna från skatteplikt (RÅ not. 1852/1963).

205. Stockholms grosshandelssocietet tillhörig fastighet, som avgiftsfritt upplåtits till Frans Schartaus handelsinstitut, ansågs ej tillhöra sådan institution som avses i 1 mom. e) och betraktades således såsom skattepliktig. Institutet erhöll anslag av stat och kommun samt var underställt överstyrelsen för yrkesutbildning (RÅ not. 495/1950).

206. För LO-skolan i Brunnsvik (ej att förväxla med folkhögskolan därstädes), som äges av LO och som står öppen för alla medlemmar i till LO anslutna förbund men även för andra i mån av utrymme, har skatteplikt ansetts föreligga (RÅ not. 1513/1955).

207. Lärarbostäder, tillhöriga bolag och upplåttna till kommun utan annan ersättning än underhållsskyldighet, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 200—201/1935).

Barmhärtighetsinrättning resp. stiftelse eller förening som avses i 53 § 1 mom. e) K.L. (s.k. from stiftelse)

208. Fastighet, tillhörig Betaniastiftelsen, har ansetts skattefri. Stiftelsen har till uppgift att ”bereda vård åt sjuka och därmed förbunden kristlig kärleksverksamhet samt att i samband därmed till sjuksköterskor utbilda troende kvinnor, tillhörande Metodistkyrkan i Sverige” (RÅ not. 80/1929).

209. Slott med trädgård, tillhörigt stiftelsen Höstsol, Gustaf Fredrikssons ålderdomshem, har ansetts skattefritt men däremot ej stiftelsen tillhörig jordbruksfastighet. Stiftelsen har till ändamål att bereda äldre förtjänta, obemedlade skådespelare och skådespelerskor en bekymmersfri ålderdom (RÅ not. 1102/1930).

210. Å ett stiftelsen Isaac Hirschs minne tillhörigt markområde hade under år 1928 påbörjats uppförandet av en byggnad, vilken blivit färdigställd under år 1929. PN hade i åsatt taxeringsvärde inräknat endast markens värde, ej byggnadens. KR ansåg hinder icke ha förelegat att år 1929 åsätta den under uppförande varande byggnaden taxeringsvärde, beräknat med hänsyn till det skick, vari byggnaden vid 1929 års ingång befunnit sig. Då stiftelsen var hänförlig till from stiftelse och byggnaden var avsedd för stiftelsens verksamhet såsom sådan, ansåg KR fastigheten

skattefri för år 1929. Stiftelsen hade till ändamål att bereda billiga bostäder åt sådana personer, som sett bättre dagar men ej längre hade råd att bekosta hyran (KR:s utslag 26/9 1930, jfr RÅ ref. 5/1925 och not. 34/1948).

211. Stiftelsen Alma Detthows vilohem tillhörig fastighet har ansetts skattefri. Fastigheten användes till vilohem för beredande av vila till kropp och själ åt mindre bemedlade kvinnor av den bildade s.k. medelklassen mot låg inackorderingsavgift (understigande självkostnaden), i den mån avgift erlades (RÅ not. 360/1936).

212. Svenska lärarinnors ålderdoms- och vilohem, tillhörigt föreningen Ro, har ansetts skattefritt, trots att pensionärerna erlade viss ersättning för kost, vård och städning samt för vatten, värme och ljus (RÅ not. 359/1936).

213. Stiftelsen Metodistkyrkans centralmission tillhörig fastighet, vilken användes såsom barnhem, har ansetts skattefri. Vissa avgifter erlades för vården å barnhemmet, men stiftelsens inkomster i övrigt bestodo av gåvor och insamlade medel (RÅ not. 361/1936).

214. Skattefrihet har ansetts föreligga för en Thore Lindbergs stiftelse Hemgården tillhörig fastighet. Denna användes för beredande av inackordering åt personer, vilka på grund av ålder, sjukdom eller annan omständighet voro i behov av vila och vilkas ekonomiska förhållanden i hög grad omkastats. Inackorderingsavgifterna täckte ej hälften av stiftelsens kostnader för hemmet, och pensionärerna kunde därför sägas åtnjuta bostad utan avgift (KR:s utslag 24/10 1932).

215. John och Johanna Håkanssons minnes konvalescenthem i Lidingö för personer, vilka en gång varit i bättre ekonomisk ställning men bragts därur, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 23/4 1937).

216. Svenska diakonisällskapets vilohem i Södertälje för Diakonissanstaltens i Stockholm systrar har ansetts skattefritt (KR:s utslag 30/11 1939).

217. Föreningen Vita Bandets lokalavdelning i Halmstad tillhörigt vilohem för arbeterskor har ansetts skattefritt, ehuru en mindre inackorderingsavgift erlagts (KR:s utslag 28/11 1932).

218. Föreningen Semesterhem för arbetarkvinnor i Skåne tillhörig fastighet har ansetts skattefri (RÅ not. 341/1939).

219. Kvinnogillenas i sydöstra Sverige Semesterhemsförening u.p.a. tillhörig fastighet, varå med stats- och landstingsbidrag bereddades billig semestervistelse åt behövande husmödrar ansågs skattepliktig, enär föreningen var ekonomisk förening (RÅ not. 1823/1957).

220. Sjuk- och ålderdomshem, som ägdes av ett av vissa kommuner bildat aktiebolag och användes för driften av en sjuk- och fattigvårdsanstalt i angränsande kommun har ansetts skattefritt (RÅ not. 321/1937).

221. Jönköpings Stadsmissionsförenings Pensionärshem Förening u.p.a. ägde vissa fastigheter, vilka enligt stadgarna skulle användas för att däri bereda bostad och vård åt medlemmar i föreningen. Fastigheterna förklarades ”på grund av i målet upplysta omständigheter” skattefria trots att föreningen var en ekonomisk förening (RÅ not. 1855/1963). Samma utgång beträffande del av AB Tranås Kuranstalt

tillhörig fastighet, i vilken pensionsstyrelsen beredde vård åt personer, som led av reumatiska sjukdomar, neuroser eller astma (RÅ not. 1857/1963).

222. Stockholms Scoutdistrikts distriktsråd tillhörig byggnad har ansetts skattefri (KR:s utslag 30/9 1948).

223. Stiftelsen Åmåls Scouthem hade enligt stadgarna till ändamål att främja vård och uppfostran av barn bl.a. genom att äga och förvalta en stuga dels för Åmåls Scoutkårs verksamhet, dels för uthyrning till ideella föreningar. Någon uthyrning hade icke förekommit. Stugan ansågs skattefri (RÅ not. 270/1957).

224. Fastighet, tillhörig en stiftelse med ändamål att på billiga villkor uthyra bostäder till mindre bemedlade, har ansetts skattepliktig endast till så stor del av det för fastigheten i dess helhet beräknade värdet, 116.000 kr., som svarade mot hyresavkastningen, 6.400 kr., kapitaliserad efter 10 % (RÅ ref. 17/1948).

225. Föreningen S:ta Clara hemmet i Stockholm, som hade till ändamål att inom Klara församling grunda ett hem för församlingens äldre, för ändamålet inköpa och förvalta fastighet samt handha skötseln av hemmet, hade visst år uppburet en hyra av 40.020 kr., varav dock 21.843 kr. uppgivits motsvara ersättning för vissa andra förmåner än bostad. Taxeringsvärdet för fastigheten uppdelades i en skattefri och en skattepliktig del på så sätt att i den skattepliktiga längden uppfördes 181.000 kronor, motsvarande den efter 10 % kapitaliserade skillnaden mellan nämnda båda belopp, medan det återstående värdet, 919.000 kr., uppfördes i den skattefria längden (RÅ not. 834/1933).

226. Pensionärshem, inrättat med stöd av KK 22/6 1939 om statsbidrag till anordnande av pensionärshem och uppfört för en byggnadskostnad av 355.000 kr., har med hänsyn till att visst hyresbelopp uttogs ansetts skattepliktigt för ett värde av 27.000 kr. (KR:s utslag 16/12 1944). Skattepliktiga värdet å pensionärshem har beräknats genom kapitalisering av hyran efter 10 %, därvid i hyresavkastningen inräknats jämväl genom vederbörande fattigvårdsstyrelses försorg erlagda hyror samt hyra för vaktmästarbostad (KR:s utslag 23/12 1946).

227. Pensionärshem, uppfört med hjälp av statsbidrag enligt KK 22/6 1939 om statsbidrag till anordnande av pensionärshem, har åsatts skattepliktigt värde beräknat efter en kapitalisering av inflytande hyror efter 10 % trots invändning att hyrorna ej ens täckte kostnaden för uppvärmning och belysning (RÅ not. 685/1956).

228. Fastighet tillhörig Föreningen Sankt Göransgården användes till bostad åt behövande, företrädesvis folkpensionärer. Föreningen uppbar tillhoppa 153.233 kr. för upplåtandet av fastigheten, därav 123.000 kr. beräknades belöpa på ersättning för själva begagnandet av bostäderna medan återstoden utgjorde ersättning för särskilda kostnader för gas, elektricitet, bränsle, städning, lön till hemvårdarinna samt administrationskostnader. Av åsatt taxeringsvärde förklarades skatteplikt föreligga för ett värde motsvarande 123.000 kr. kapitaliserat efter 10 procent eller 1.230.000 kr. Återstående del av taxeringsvärdet, 1.130.000 kr., friades från skatteplikt (RÅ not. 2345/1958).

229. Skatteplikt har i sin helhet ansetts föreligga för hus, som AB Blomstergårdar

byggt åt föreningen Blomsterfonden (from stiftelse) och uthyrt till mindre bemedlade, gamla och orkeslösa för hyror under normalhyror (RÅ not. 8—15/1942).

230. Såsom i sin helhet skattepliktig har även ansetts byggnad, tillhörig Jönköpings kristliga ynglingaförenings fastighets AB. Av bolaget framställt yrkande om skattefrihet för så stor del av värdet, 200.000 kr., som motsvarade hyran, 3.300 kr., för lokaler upplåtna till föreningen, avslogs (RÅ not. 392/1936).

231. Frälsningsarméns Förlags AB tillhöriga fastigheter ha ansetts skattepliktiga, vare sig de använts som slumstation eller mottagningshem för sedligt förvillade unga kvinnor (KR:s utslag 10/11 1941), som barnkoloni (KR:s utslag 17/10 1946), som utbildningsanstalt för samfundet Frälsningsarméns officerare (RÅ not. 1186/1927) eller som sjuk- och vilohem för samfundets officerare (RÅ not. 1189/1927).

232. Svenska stiftelsen för Frälsningsarmén tillhörig fastighet, som mot låga avgifter upplåtits till hem för pensionerade officerare vid Frälsningsarmén, vilka på grund av ålder och nedsatta kroppskrafter voro i behov av vård, har ansetts skattepliktig, enär fastigheten icke ägdes av sådan institution som avses i 5 § 1 mom. e) KL (KR:s utslag 25/9 1946).

233. **Bydegård,**
tillhörig avdelning av Jordbrukarnas ungdomsförbund, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 697/1943).

234. **Hemvärnskår,**
tillhörig fastighet, avsedd att huvudsakligen nyttjas för kårens verksamhet, som sådan (hemvärnsgård), har ansetts skattefri (KR:s utslag 30/12 1953).

235. **Hushållningssällskap,**
utgör ej sådan institution, att dess byggnader äro skattefria enligt 5 § mom. e) KL (KR:s utslag 29/11 1949). Jfr under 1 mom. d) *Hushållningssällskap* och *Skogsvårdsstyrelse*.

Sjukvårdsinrättning

236. Romanäs sanatorium, tillhörigt ett aktiebolag, har ansetts skattepliktigt (RÅ not. 687—688/1937).

237. Sinnessjukstuga, tillhörig enskild person, har likaledes ansetts skattepliktig (KR:s utslag 6/5 1938).

238. **Sjömanshem,**
tillhörig byggnad har ansetts skattefri till icke uthyrd del (RÅ not. 1803/1929).

239. **Sjömanshus,**
tillhörig fastighet har ansetts skattefri till så stor del som svarade mot värdet av för sjömanshusets eget behov använda lokaler (RÅ not. 251/1932).

Sportanläggningar

Följande sportanläggningar ha ansetts skattepliktiga:

240. staten tillhöriga fastigheten Skidbacken i Stockholm, upplåten till Skidfrämjandet mot en avgift av 10 kr. (RÅ not. 675/1936).

241. Skidbacken i Fiskartorpet och sportstuga i Storlien (RÅ not. 412—413/1936).

242. en turiststuga, tillhörig Svenska Turistföreningen och upplåten till allmänheten för fri disposition (RÅ not. 141/1912).

243. en fastighet, tillhörig en idrottsförening och inrymmande i källarvåningen bastubad och över källarvåningen sportstuga (RÅ not. 762/1941), samt

244. idrottsplatsförening tillhörig fastighet (KR:s utslag 18/10 1939).

Studentkårer och studentnationer

245. Smålands nation i Lund ägde en bostadsfastighet, i vilken nationens medlemmar fick hyra billiga och ändamålsenliga bostäder. Fastigheten ansågs skattepliktig, enär bostadshuset icke kunde anses avsett för nationens verksamhet som sådan (RÅ ref. 19/1957).

246. Lunds universitet hade för donationsmedel å en som gåva erhållen tomt uppfört ett studentskehem, vilket jämte tomten redovisades å statens allmänna fastighetsfond, universitetets delfond. Fastigheten undantogs jämlikt 5 § 1 mom. e) och 3 mom. KL från skatteplikt, enär fastigheten tillhörde en av universitet förvalttad stiftelse, vars ändamål var att bereda mindre bemedlade kvinnliga studerande vid universitetet kostnadsfria eller billiga bostäder samt bostäderna uthyrdes till sådana studerande mot vederlag, som i stort sett innefattade allenast ersättning för uppvärmning, belysning, städning och underhåll av inventarier (RÅ not. 910/1957).

247. Stiftelsen Gästrik-Hälsinge Nations studentbostäder hade till ändamål att bygga fastigheter för anskaffande av bostäder åt studerande vid Uppsala Universitet och att utan vinstsyfte tillhandahålla bostäderna mot hyror svarande mot självkostnader. Stiftelsens fastigheter förklarades av RR skattepliktiga, enär stiftelsen icke kunde anses såsom sådan i 53 § 1 mom. vid e) KL avsedd stiftelse, som hade till ändamål att lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning, samt fastigheterna ej heller på annan grund kunde anses undantagna från skatteplikt (RÅ ref. 31/1966).

248. Stiftelsen Lunds studentkårs friluftsgård tillhörig fastighet i Brönneustads socken har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/11 1943).

249. Handelshögskolans i Stockholm studentkår tillhörig fastighet (sportstuga) i Tyresö socken har även ansetts skattepliktig (KR:s utslag 14/12 1950).

Jfr under 1 mom. d) *Universitet* och under 1 mom. e) *Sportanläggningar*.

250. Riksföreningen för Svenskhetens bevarande i utlandet, tillhörig fastighet, använd för kontors- och samlingslokaler, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 562/1949).

251. Svenska astronomiska sällskapet tillhöriga Planetariet i Stockholm har ansetts skattefritt (RÅ not. 342/1937).

Ungdomsgård

252. Föreningen Stenungsunds Ungdomsgård hade till ändamål att i samförstånd med Västsvenska Baptisternas Ungdomsförbund genom en ungdomsgård främja ungdomsvård, bedriva kristligt arbete och med ungdomsgården förenlig verksamhet. Föreningen ansågs huvudsakligen ha till ändamål att främja vård och uppfostran av barn och fastigheten uppenbarligen vara avsedd för föreningens verksamhet som sådan, i följd varav fastigheten undantogs från skatteplikt (RÅ not. 1238/1956).

253. Föreningen Baptisternas Ungdomsgård har ansetts såsom sådan förening som avses i 53 § 1 mom. e) KL och två i föreningens verksamhet använda byggnader

jämte till dem hörande tomtområde har undantagits från skatteplikt (RÅ not. 1696/1963).

254. Metodistkyrkans Ungdomsförbund tillhöriga Ungdoms- och Semestergården Oreborg har till den del (hälften) den begagnades i förbundets verksamhet för främjande av vård och uppfostran av barn och ungdom ansetts skattefri, medan återstående del, som använts bl.a. till gästhemsverksamhet, ansetts skattepliktig (RÅ not. 1707/1963).

1 mom. g) Nykterhetsföreningars fastigheter

Uppdelning i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum.

255. Godtemplarloge tillhörig byggnad, inrymmande föreningslokal och vaktmästarbostad, ansågs skattepliktig till den del byggnaden användes såsom vaktmästarbostad men skattefri i övrigt (KR:s utslag 13/12 1939).

256. Nykterhetsförening tillhörig byggnad, som väsentligen användes för att bereda föreningens medlemmar möjlighet till lantvistelse sommartid (sommarhus), ansågs skattepliktig (KR:s utslag 30/3.1954).

257. Fastighet i Halmstad, tillhörig en av två godtemplarloger bildad ekonomisk förening (byggnadsförening), har ansetts i sin helhet skattepliktig, ehuru föreningen endast tillhandahöll möteslokaler för i H. befintliga föreningar samt medlemskap i byggnadsföreningen kunde förvärfvas endast av i H. verksamma nykterhetsloger och nykterhetsföreningar. Annan ersättning än bidrag till kostnaden för lokalernas uppvärmning och belysning utgick ej för nyttjandet (RÅ ref. 77/1931).

258. Av nykterhetsförening använd byggnad, som ägdes av en ekonomisk förening (byggnadsförening), ansågs skattepliktig (RÅ not. 268/1957).

259. En nykterhetsförening ägde en byggnad, vilken till mindre del (cirka 8 % av golvytan) användes i föreningens verksamhet men i övrigt för bostadsändamål. Byggnaden ansågs i sin helhet skattepliktig, enär de i föreningens verksamhet använda lokalerna i förhållande till hela byggnaden icke kunde anses i väsentlig utsträckning nyttjad för föreningens verksamhet (RÅ ref. 2/1964).

1 mom. h) : Kyrkobyggnader m. fl.

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan ske. Skattefriheten kan avse även byggnader tillhörande t.ex. aktiebolag.

260. Frälsningsarméns Förlags AB tillhörig fastighet, inrymmande samlingslokaler samt en bostadslägenhet om 2 rum och kök, vilken användes av officerare i Frälsningsarmén, ansågs med hänsyn till fastighetens användning i sin helhet skattefri. Bolaget åtnjöt icke någon inkomst av fastigheten (RÅ not. 212/1938 och KR:s utslag 2/3 1954).

261. Samma bolag tillhöriga fastigheter, inrymmande församlingslokal samt en hyresfritt upplåten bostadslägenhet om 1 rum och kök för arméns officerare (vilka voro stationerade där under kortare tider, varvid de själva skötte vaktmästargörömmålen, varjämte bostaden användes som expeditionslokal och mottagningsrum), har likaledes i sin helhet ansetts skattefria (KR:s utslag 18/10 1939).

262. Samma bolag tillhörig fastighet (arméns högkvarter) har ansetts skattefri till den del (4/5) däri inrymdes gudstjänstlokaler och lokaler för arméns religiösa verksamhet men skattepliktig till den del (1/5) den innehöll bostäder för befattningshavare vid högkvarteret (KR:s utslag 11/11 1941).

263. En samma bolag tillhörig fastighet i Lidingö, varå fanns ett tvåvåningshus med vindsvåning (i de 2 första våningarna soldatrum med kök, serveringsrum och samlingslokaler, i vindsvåningen en bostadslägenhet om 2 rum, kök och tambur för officerare) samt å tomten en estrad för uppträdande jämte bänkar rymmande c:a 5.000 personer, har ansetts skattepliktig till den del av värdet, som belöpte å bostadslägenheten, men i övrigt skattefri (RÅ not. 362/1936).

264. Lövåsens missionsförsamling tillhörig fastighet har ansetts skattepliktig till den del den inrymde vaktmästarbostad (värde 1.500 kr.) och predikantbostad (värde 4.500 kr., varav 500 kr. markvärde och 4.000 kr. byggnadsvärde) men i övrigt (värde 10.000 kr.) skattefri (RÅ not. 391/1936).

265. En Sionsförsamling i Gullabo tillhörig fastighet, vilken inrymde predikolokal samt bostadslägenheter för predikant och vaktmästare och hade ett värde av sammanlagt 24.200 kr., ansågs skattefri till ett värde av 20.000 kr., motsvarande värdet å predikolokalen, samt skattepliktig till ett värde av 4.200 kr., varav 200 kr. markvärde och 4.000 kr. byggnadsvärde, motsvarande värdet av bostadslägenheterna (RÅ not. 863/1940).

266. Ett kristlig ungdomsförening tillhörigt sommarhem, inrymmande en större samlingslokal, föreståndarens bostad (1 rum och kök) samt 2 rum, som kunde tillfälligt uthyras, har ansetts i sin helhet skattepliktig (KR:s utslag 13/10 1932).

267. Likaså har en såsom bygdegård betecknad anläggning tillhörig ideella och kristliga föreningar samt använd för deras sammankomster, ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/5 1954).

268. Å andra sidan har en kristlig ungdomsförening tillhörig bygnad, inrymmande samlingslokal för kristliga möten, och ett mindre uthus, avsett att rivas, innehållande en mot obetydlig hyra uthyrd bostadslägenhet, ansetts helt skattefri (KR:s utslag 23/4 1948).

269. Tomt, tillhörig romersk-katolska församlingen i Göteborg och avsedd för kyrkobyggnad, vilken emellertid ännu ej uppförts, har ansetts skattepliktig (RÅ ref. 31/1935).

270. Till soldathem använd byggnad, tillhörig förening med ändamål att verka för befrämjande av unga mäns andliga liv och deras förståndsutveckling, har icke ansetts skattefri i sin helhet (RÅ not. 389/1932).

1 mom. i) : Post- och televerkens fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum.

Beträffande bostäder föreligger skattefrihet endast om lokalerna kan anses avsedda för driftens omedelbara behov (jfr under 5 § 2 mom. KL).

Postverket

271. Av postverket disponerad, för driftens omedelbara behov avsedd fastighet

har ansetts skattefri, fastän den taxerats såsom jordbruksfastighet. I målet var fråga om dels annan fastighet med taxeringsvärde av 42.000 kronor och dels jordbruksfastighet med taxeringsvärde av 3.000 kr. (RÅ not. 728/1926).

272. Postverket tillhörig fastighet har ansetts skattefri även till den del densamma varit uthyrd till försvarsväsendet (RÅ not. 270/1925).

273. Riksbanken tillhörig fastighet har till den del den uthyrts till post- och televerken ansetts skattefri (RÅ ref. 38/1932).

274. Ett postverket tillhörigt hus har ansetts skattefritt till den del det användes för postverkets eget behov och skattepliktig till den del det var uthyrt till enskilda. Fördelningen skedde med hänsyn till det för vardera ändamålet disponerade kubikutrymmet och ej efter erlagda hyror, vilka ansågos missvisande (RÅ not. 416/1940).

275. En statens järnvägar tillhörig byggnad, i sin helhet uthyrd till postverket, som använde byggnaden till hälften som postkontor och till hälften som tjänstebostäder åt postpersonal, har ansetts skattefri till den del den använts som postkontor men i övrigt skattepliktig (RÅ not. 433—434/1934).

Televerket

276. Radiostationen i Motala har ansetts skattefri. Är ej en från televerkets egentliga uppgift fristående rörelsegren (RÅ ref. 31/1932).

277. Skattefriheten för radiostationer har ej ansetts omfatta, beträffande Karlsborgs radiostation bostäder för stationens personal, belägna 1,3 km från station (RÅ not. 111/1934 och KR:s utslag 12/4 1937), samt i fråga om Varbergs radiostation 5 bostadshus för personal vid stationen (RÅ not. 414/1936).

278. Ett för Varbergs radiostation erforderligt markområde med hela området omspännande jordledningsnät och där uppsatta antennmaster samt stolpar med tillhörande stag har — vid det förhållandet att marken, som ständigt måste vara utlagd i fast vall, utarrenderats såsom betesmark mot ett årligt arrende av 3.000 kr. — ansetts skattepliktigt för ett värde av 60.000 kr. (KR:s utslag 3/6 1935).

279. Radiohuset i Stockholm, tillhörigt staten, vilket på vissa villkor upplåtits till och nyttjats av Sveriges Radio AB, har ansetts icke undantaget från skatteplikt jämlikt 5 § 1 mom. d) KL (RÅ not. 1392/1966).

280. Av televerket anordnade bostadslägenheter i ett till överdragsstationen för rikskabeln Stockholm—Malmö hörande bostadshus ha ansetts skattefria. Viss personal måste befinna sig i omedelbar närhet av stationen för att när som helst kunna stå till förfogande (RÅ not. 877/1933).

281. Samma utgång beträffande bostäder för driftspersonal vid en televerket tillhörig överdragsstation (KR:s utslag 25/5 1948).

282. I automatisk telefonstation inrymd bostad för en reparatör har ansetts skattepliktig; stationen i övrigt skattefri (KR:s utslag 10/11 1955).

283. Televerket tillhörig anläggning för impregnering och upplagring av telefonstolpar har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 18/12 1951).

284. En televerket tillhörig obebyggd tomt, varå en telefonstation framdeles skulle uppföras, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 13/11 1943).

III. 5 § 2 mom.: KOMMUNIKATIONSANSTALTER

Här avsedda fastigheter får var för sig icke uppdelas i en skattefri och en skattepliktig del utan fastigheten (d.v.s. taxeringsenheten) skall vara antingen helt skattefri eller helt skattepliktig. Fastighetens väsentliga användning blir därvid avgörande.

Det kan däremot hända att, om flera byggnader ligger på ett till en kommunikationsanläggning hörande område, en av dessa byggnader skall såsom särskild taxeringsenhet anses skattepliktig och de övriga skattefria.

Beträffande de under detta moment redovisade rättsfallen gäller i stor utsträckning att rättsfall, som angivits under rubrik för visst slag av kommunikationsanstalt även ger ledning vid avgörande av liknande spörsmål rörande andra kommunikationsanstalter. Särskilt synes detta gälla sådana avgöranden, som gäller frågan om viss taxeringsenhet används för driftens omedelbara behov eller ej.

Nedanstående översikt — med hänvisning till de numrerade rättsfallen — är avsedd att tjäna till ledning i sådana fall.

Skattefriheten åtnjutes icke endast för statens, utan även för enskildas kommunikationsanstalter.

Kommunikationsleden har ansetts bereda de kommuner genom vilka de framgår, så påtagliga förmåner att desamma måste anses mer än överväga kommunikationsledernas intresse av kommunernas verksamhet. Emellertid har skattefriheten ansetts böra inskränkas att gälla endast sådan fastighet, som erfordras för driftens omedelbara behov. Därför har sådana anläggningar — större verkstäder o.dyl. — vilka lika väl kunde vara förlagda på annat håll utan olägenhet för själva driften, ej ansetts böra beredas någon särställning, d.v.s. skattefrihet.

1. a) *Kommunikationsanordningar enl. 5 § 2 mom.:* 285, 286, 287, 288, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 308, 310, 311, 312, 316, 318, 319, 320, 321, 326, 330, 333, 336, 337, 339, 341, 344, 346, 348, 349, 351, 359, 360, 361.
- b) *Ej kommunikationsanordningar:* 290, 291, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 313, 314, 315, 317, 322, 323, 324, 325, 327, 328, 329, 331, 332, 334, 335, 338, 340, 342, 343, 345, 347, 349, 350, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 362, 363, 364.
2. *Kommunikationsanordningar avsedda för driftens omedelbara behov: skattefria:*
 - a) *Kommunikationsleder:* 287, 299, 300, 346, 360.
 - b) *Markområden:* 287, 293, 296, 297, 298, 302, 306, 330, 333, 356.
 - c) *Grustag, stenbrott m.m.:* 344.
 - d) *Stationshus m.m.:* 308, 311, 312, 317.
 - e) *Hotell, restauranger m.m.:* 293, 308, 326.
 - f) *Kiosker o.dyl.:* 295, 339, 359.
 - g) *Bostäder m.m.:* 288, 316, 318, 319, 320, 321, 339, 351.
 - h) *Övriga byggnader:* 292, 293, 301, 308, 310, 339, 341, 349, 361, 362.

3. *Kommunikationsanordningar ej avsedda för driftens omedelbara behov: skattepliktiga:*

- a) Kommunikationsleder: —
- b) Markområden: 305, 324, 331, 332, 334, 342, 356.
- c) Grustag, stenbrott m.m.: 343, 363, 364.
- d) Stationshus m.m.: 309, 313, 314, 315.
- e) Hotell, restauranger m.m.: 304, 327, 328, 329.
- f) Kiosker o.dyl.: 340, 359.
- g) Bostäder m.m.: 289, 290, 322, 349, 350.
- h) Övriga byggnader: 303, 306, 307, 322, 323, 325, 335, 336, 337, 338, 347, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358.

Flottled

285. Flottningsförening tillhöriga bom, strand, vatten och åbyggnader ha ansetts skattefria (RÅ not. 102/1918).

286. Av kraftverksbolag i samband med utbyggnad av kraftverk anlagd flottningsränna, som ingår i allmän flottled, är undantagen från skatteplikt enl. 5 § 2 mom., men kostnaderna för anläggande av rännan ha ansetts böra tagas i betraktande vid bestämmande enl. anläggningskostnadsmetoden av kraftverkets värde (RÅ not. 1180/1959).

287. Flottningsförening tillhörig fastighet — en smal, i vattnet utskjutande landtunga om 12 har skogsmark och 7,9 har övrig mark — varå för föreningens timmersortering erforderliga arbetarbaracker, upplagsplatser för båtar, bomupplag m.m. var belägna, med värde av 2.000 kr., har ansetts vara avsedd för driftens omedelbara behov och därför undantagen från skatteplikt (KR:s utslag 31/10 1960).

288. Bostäder för flottningsförman samt för flottnings- och sorteringsarbetare ävensom magasin för flottningsmateriel ha likaledes ansetts skattefria (RÅ not. 850/1932 och not. 628/1936).

289. Däremot har en flottningsförening tillhörig fastighet, använd till bostad åt en flottningsinspektör, ansetts skattepliktig (RÅ not. 550/1932).

290. Sorteringsinspektors tjänstebostad, belägen i samhälle omkring 600 m. från skiljestället, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 31/10 1960).

291. Enskild flottledsanläggning (träränna) har ansetts skattepliktig (RÅ not. 492/1935).

Flygfält, flygplats

292. Skattefrihet har ansetts föreligga för Stockholms stads flygplats i Bromma ävensom för därtill hörande byggnad, inrymmande verkstadslokal (däri mindre, löpande reparations- och tillsynsarbeten utfördes), matrum för mekanikerpersonal, en mindre lagerlokal för reservdelar och några mindre verkmästarrum (KR:s utslag 12/6 1941).

293. Göteborgs stads flygplats i Torslanda ävensom där belägna restaurationsbyggnad, hotell, hangar, motorhus, slip och hamnmästarbostad samt till flygplatsen

hörande markområden, 92,5 har, av vissa jordbruksfastigheter ha likaledes ansetts skattefria (RÅ ref. 54/1933 och KR:s utslag 4/12 1934).

294. Landningsfält i Fagerhults socken, avsett för flygleden Stockholm—Malmö (KR:s utslag 9/9 1936) och Svenska Aeroplan AB:s i Trollhättan flygfält, vilket i första hand var avsett för provflygningar men fick antagas även avsett för allmän trafik (KR:s utslag 29/4 1941), ha ansetts skattefria.

295. Kontorskiosk (ABA:s) vid Nybroplan i Stockholm har ansetts skattefri (KR:s utslag 12/6 1941).

296. Markområde, avsett till flygplats ehuru ännu ej använt därtill, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 13/11 1943).

Gata

297. Fastighet, som utlagts till gatumark, har ansetts skattefri (KR:s utslag 4/5 1948).

298. Gasledningarna jämte lyktor i gata äro i likhet med gatan skattefria (KR:s utslag 24/5 1935). Jfr under I.) *Ledningar*.

Hamnanläggning

299. Hamnanläggning, tillhörig stad, har ansetts skattefri såsom ingående i begreppet farled (RÅ ref. 105/1909).

300. Hamnanläggning, tillhörig ett bolag, har ansetts skattefri (RÅ not. 114/1928).

301. En Stockholms stad tillhörig magasinsbyggnad, belägen å stadsgårdens hamnplan och så gott som uteslutande använd till tullnederlags- och transitomagasin, har ansetts skattefri. Av byggnadens hela golvyta, 10.000 kvm, använde hamnstyrelsen 350 kvm, medan övrigt utrymme var upplåtet till enskild rörelseidkare för nyssnämnda ändamål (RÅ not. 104/1928).

302. En inom Holmsunds socken belägen, Umeå stad tillhörig fastighet med vattenområde, vilken fastighet var belägen inom hamnområdet men ej direkt tagits i anspråk för hamnanläggningen, har ansetts skattefri (RÅ not. 112/1928).

303. En Föreningen Stockholms Hamnarbetskontor tillhörig byggnad, inrymmande omklädnings- och tvättrum samt matrum för hamnarbetare inom Stockholms Frihamn, ansågs visserligen vara använd för driftens vid frihamnen omedelbara behov, men då byggnaden ägdes av annan än ägaren av frihamnen, kunde byggnaden icke anses hänförlig till sådan till kommunikationsanstalt hörande byggnad som avses i 5 § 2 mom. (KR:s utslag 11/11 1955).

304. Likaså har en Stockholms stad tillhörig, vid Värtahamnen belägen fastighet, som till större delen upplåtits till restaurang med huvudsakligt ändamål att tillgodose den vid Värtan sysselsatta arbetspersonalens måltidsbehov, ansetts skattepliktig (RÅ not. 63/1930).

305. En under Stockholms hamnstyrelsens förvaltning stående stadsäga, som åtminstone delvis var avsedd för försäljning till industritomter, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 3/1936).

306. Enskild person tillhörig lastplats med brygga, som opåttalt användes för allmän trafik, har ansetts skattepliktig (RÅ ref. 40/1949).

307. Norrbottens Järnverk AB tillhöriga hamnanläggningar, för vilka grundpenningtaxa faststälts av kommerskollegium, ansågs skattepliktiga, enär det ej visats, att hamnen i nämnvärd omfattning nyttjats för annat ändamål än bolagets verksamhet (RÅ not. 686/1956, RÅ not. 2634/1958). Jfr under I.) *Brygga*.

Järnväg

308. Stationshus har ansetts skattefritt även om däri upplåtits tjänstebostad (RÅ ref. 26/1926 II). Likaså om vissa delar därav uthyrt till en speditorsfirma eller för restaurangrörelse (RÅ not. 852/1932 och not. 1166/1945). Likaså då vissa delar av fastigheten uthyrt mot en hyra av 17.500 kr. till postverket och för restaurangändamål (KR:s utslag 24/10 1932). Stationshus har ansetts skattefritt även då på grund av delvis nedlagd drift endast ett tåg om dagen expedierades (KR:s utslag 20/9 1939).

309. Däremot har hus, som blott innehåller bostad för stationsföreståndare vid S. J. men ej tillika är stationshus, ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 25/9 1946).

310. Fastighet, som till väsentlig del använts till expeditorslokaler, har ansetts i sin helhet skattefri (RÅ not. 746/1927, not. 1244/1927, not. 172/1928 och not. 1586/1931).

311. Banvaktstuga har ansetts skattefri (RÅ not. 334/1928).

312. Byggnad (om 1 rum och kök), som tidigare använts såsom banvaktstuga men blivit överflödig såsom sådan och var avsedd att i händelse av mobilisering eller krig användas till tågexpedition (köket dock uthyrt), har ansetts skattefri (RÅ not. 417/1940). Likaså har en banvaktstuga, som uthyrt till en vägvakt med uppgift att vakta grindar vid järnvägens korsning med väg, ansetts skattefri (KR:s utslag 17/10 1946).

313. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för banvaktstuga, som ej alls användes såsom sådan utan var uthyrd (RÅ not. 1542/1931).

314. Då banvaktstuga, belägen å bangårdsområdet, är uthyrd till enskild person, föreligger skatteplikt ej allenast för byggnaden utan även för den därtill hörande tomten, ehuru bangårdsområdet i övrigt är skattefritt (KR:s utslag 3/10 1946).

315. Banvaktstuga, som på grund av hälsovådlighet utdömts och på grund därav ej längre användes för sitt ändamål, har icke ansetts avsedd för järnvägsdriftens omedelbara behov. Till följd av lågt värde blev den dock skattefri (KR:s utslag 18/10 1944).

316. Skattefrihet har ansetts föreligga för fastigheter, upplåtna till bostäder: åt linjebanförman och linjebanmästare (RÅ not. 1167/1945), åt två ordinarie banvakter, en e.o. banvakt och en ledningsreparatör (RÅ not. 498/1932), åt förste ledningsreparatör och ledningsreparatör (KR:s utslag 16/11 1933), åt ledningsförman, ledningsvakt och reparatör, vilka enligt uppgift ständigt behövdes vid transformatorstation för att kunna utskickas till plats på linjen där fel uppstått (RÅ not. 928/1931), åt banförman, telegrafreparatör och trädgårdsförman till lika delar (RÅ not.

479/1933), åt signalreparatör (RÅ not. 415/1936) samt åt ledningsvakt och stationskarl till hälften vardera (RÅ not. 412/1940).

317. En byggnad, som upplåtits till bostad åt en överbanmästare och en banmästare, samt en byggnad, som upplåtits till bostad åt dels en förste banmästare vilken innehade ett expeditjonsrum jämte 2 bostadsrum och kök och dels en annan vid järnvägen anställd person, vilken innehade 2 rum och kök, ha ansetts skattefria (RÅ ref. 56/1931 I).

318. Skattefrihet har ansetts föreligga för byggnad, innehållande överliggningsrum och dagrum för tågpersonal (RÅ not. 1071/1927, not. 1091/1927 och not. 1000/1931) samt för byggnad, som till mer än hälften användes såsom överliggningsrum för tågpersonal, linjeförråd och manskapsrum ävensom till bostad för en banvakt med bevakningstjänst (RÅ not. 857/1940).

319. Byggnad, innehållande 11 rum, därav 3 rum och kök upplåtna till bostad åt en banförman, 2 rum och kök till bostad åt en stationsförman, 3 rum till överliggningsrum och 1 rum till expeditjonsrum för en banmästare, har ansetts skattefria (RÅ not. 442/1935).

320. En S. J. tillhörig byggnad, upplåten till bostäder åt en stationskarl, tillhörande trafikavdelningen, ett banbiträde med tjänstgöring som signalreparatörsbiträde med passningstjänst och en banvakt med tjänstgöring vid banavdelningen som ”sträckvakt” (med viss inspektionsskyldighet och i övrigt arbetsledare för banavdelningens arbeten å bangården) har ansetts skattefria (RÅ not. 212/1952).

321. En fastighet, upplåten till bevakningspersonal vid S. J., har ansetts skattefria, ehuru den var utbjuden till salu (RÅ not. 406/1936).

322. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för ett S. J. tillhörigt betjäningshus med 2 lägenheter om 1 rum och kök, av vilka en upplåtits till en vagn- och stallkarl och en begagnades som överliggningsrum (RÅ not. 301/1933), för en järnvägsab. tillhörig byggnad använd till bostad åt trafikchef (RÅ not. 1107/1931), för byggnad med 2 lägenheter, därav en upplåtits till en banvakt och en till en stationskarl (RÅ not. 577/1934), för hus, varav hälften upplåtits till en banförman och en banvakt samt hälften till en stationskarl och en konduktör (RÅ not. 586/1932), för hus med två lägenheter, varav 2 rum och kök upplåtits åt en banvakt och 3 rum och kök åt en kontorist (RÅ not. 309/1933), för fastigheter upplåtna till bostäder åt banarbetare (RÅ not. 1540/1931) samt fastighet upplåten till bostäder åt stations- eller trafikpersonal med vissa bestämda timmars tjänstgöring per dag (RÅ ref. 26/1926 I).

323. Fastighet, vilken till precis hälften använts för sådant ändamål som avses i 5 § 2 mom., har ansetts böra med hela sitt värde upptagas i den skattepliktiga längden (RÅ not. 320—321/1949).

324. Tomtområde till skattepliktiga bostadshus å i övrigt skattefritt bangårdsområde har jämväl ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 23/10 1946).

325. Norrbottens järnverk AB tillhöriga järnvägsanläggningar i Luleå ha icke ansetts upplåtna för allmän trafik och ha därför ansetts skattepliktiga (RÅ not. 859/1949).

326. Järnvägshotell ha i allmänhet ansetts skattefria. Detta är fallet med t.ex. järnvägshotellet i Gällivare (RÅ not. 590/1935 och KR:s utslag 28/10 1946), järnvägshotellet i Emmaboda (KR:s utslag 28/10 1946), järnvägshotellet i Jörn (KR:s utslag 25/9 1946), järnvägshotellet i Bollnäs (RÅ not. 313/1938), järnvägshotellet i Storvik med därtill hörande maskinhus och tvättstuga jämte tomt å järnvägens område (RÅ not. 1742/1931 och not. 252/1933). Skattefriheten har ansetts gälla även om rörelsen av järnvägen utarrenderats (RÅ ref. 94/1929 m.fl.). Skattefriheten har ansetts omfatta även tomt till restaurangbyggnad, då byggnaden ägdes av annan än järnvägsföretaget (RÅ not. 334/1926 och KR:s utslag 19/10 1934). Kaféstuga (i Morastrand) har också ansetts skattefri (RÅ not. 1064/1927).

327. Däremot har centralkök, som uppförts inom bangårdsområdet i Krylbo för att bereda där stationerad personal och den tågpersonal, som nödgades uppehålla sig där, möjlighet att till billigt pris erhålla lagad mat, ansetts skattepliktigt. Det var uthyrt till enskild person och även allmänheten tillhandagicks där med matservering (RÅ ref. 26/1926 II).

328. Järnvägsab. tillhöriga turishotellet med annexbyggnad i Rättvik jämte tillhörande tomtområde har även ansetts skattepliktigt (RÅ not. 1093/1927).

329. S. J. tillhörig restaurangbyggnad, belägen vid slutstationen för fjällbanan i anslutning till berg- och linbanan i Åre samt uthyrd till privat restauratör, ansågs skattepliktig, enär den icke ansågs utgöra sådan byggnad, som är avsedd för driftens omedelbara behov utan som en anläggning avsedd att betjäna turister i allmänhet (KR:s utslag 25/6 1957).

330. Markområden, som huvudsakligen använts till upplagsplats för varor, vilka ankommit eller skulle befordras med järnväg, ha i allmänhet ansetts skattefria (RÅ not. 198/1933 och not. 290/1935). Även då ett S. J. tillhörigt, vid järnvägsstation beläget område uthyrt till annan som upplagsplats för sådana varor och nyttjanderättshavaren uppfört magasin å området, har det ansetts skattefritt (RÅ ref. 56/1931 III).

331. Den S. J. tillhöriga fastigheten Stenbrottet I¹ jämte visst annat område i närheten av N. station i Stockholm, vilken mark uppgavs till största delen avsedd som upplagsplats för gods, som anlänt eller skulle försändas med järnväg, ansågs dock skattepliktig (RÅ not. 601/1940).

332. Ett av S. J. såsom upplagsplats uthyrt markområde har ansetts skattepliktigt, enär erforderlig utredning saknades om sambandet mellan förvaringen av godset å upplagsplatsen och dess transport å järnvägen (RÅ not. 319/1948).

333. Markområde, som förvärvats för stationsutvidgning och införlivats med stationsområdet (inom dess stängsel) men ännu ej tagits i bruk för avsett ändamål, har ansetts skattefritt (RÅ not. 413/1935).

334. S. J. tillhöriga, intill järnvägen i Solna liggande utarrenderade markområden, därå funnos uppförda byggnader, som ansågos använda för annat ändamål än järnvägsdriftens omedelbara behov, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 285/1939).

335. S. J. tillhöriga fastigheten Vasagatan 1—3 i Stockholm, innehållande bl.a.

järnvägsmuseum, bostäder för järnvägspersonal, däribland för signalreparatörer och banbevakningspersonal, resebyrå, verkstad och olika förråd, uthyrda lägenheter samt till mer än hälften av golvytan lokaler för allmän styrelse eller förvaltning (dock ej för driftens omedelbara behov), har icke ansetts skattefria enligt 2 mom. Fastigheten hade uppförts i skattepliktiga längden endast till den del den upplåtits åt annan till begagnande. Yrkande om hel befrielse, enär fastigheten vore huvudsakligen använd för S. J:s omedelbara behov, har ogillats (RÅ not. 745/1940).

336. S. J:s centralförråd (värde 700.000 kr.) har ansetts skattepliktigt (RÅ not. 516/1940).

337. S. J. tillhöriga anläggningar, bl.a. verkstäder och förråd, användes för att förse hela statsbanenätets signal- och telefonanläggningar samt fasta anläggningar för elektrisk drift med materiel och redskap för underhåll, ändring och nybyggnad. Anläggningarna ansågs icke vara undantagna från skatteplikt, enär de icke huvudsakligen var avsedda för den löpande driftens omedelbara behov (RÅ not. 1690/1963).

338. Bergslagernas järnvägs AB tillhöriga, i Åmål belägna mekaniska verkstäder med transformatorhus, ångpannehus m.m. samt växthus för stationsplanteringen ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 292/1935). Likaså reparations-, snickeri- och målarverkstäder å järnvägsområdet i Halmstad, där arbeten utfördes icke blott för den egna utan även för andra järnvägars behov (RÅ not. 493/1935).

339. Följande till järnväg hörande elektriska anläggningar ha ansetts skattefria: Omformarstation, som hade till ändamål att vidarebefordra till S. J. av vattenfallsstyrelsen levererad elektrisk ström (RÅ not. 1629/1931 och KR:s utslag 13/6 1941), transformatorstation med bostadshus för ledningsvakter och reparatörer (RÅ not. 996/1931), samt hus, som till mer än hälften inrymde transformatorrum och till återstående del utgjordes av en kiosk (RÅ not. 827/1944).

340. Kioskbyggnad (troligen fristående) vid järnvägshållplats har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 13/11 1943).

341. Skattefrihet har ansetts föreligga för timmeruppforderingsverk vid järnvägsstation (KR:s utslag 16/10 1929). Även vagnvändare och vattentorn med tillhörande ledning, vilka voro belägna å järnvägsstationsområdet, ha ansetts skattefria (RÅ not. 1331/1931).

342. Statens järnvägar tillhörig fastighet, använd huvudsakligen som centralplats för nedskrotning av och upplagsplats för utrangerade järnvägslokomotiv och järnvägsvagnar, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 14/5 1954).

343. Järnvägarnas grustag ha i allmänhet ansetts skattepliktiga. Endast i några fall, där det gällt grustag med mindre värden, ha de ansetts skattefria. Sålunda har skatteplikt ansetts föreligga för grustag med taxeringsvärde av 11.700 kr. (RÅ not. 288—289/1935), 12.000 kr. (RÅ not. 600/1940), 4.000 kr. (KR:s utslag 18/10 1944) och 2.900 kr. (RÅ not. 709—710/1941). Såsom skattefria ha däremot betraktats grustag med taxeringsvärden av 100 resp. 400 kr. (RÅ not. 1494/1931).

344. Ett grustag med taxeringsvärde av 1.000 kr., använt för grusning av stations-

området, har med hänsyn till beskaffenheten och användningen ansetts skattefritt (KR:s utslag 19/6 1941).

345. S. J. tillhöriga fastigheter om 10,4 har, ingående i ett grusgropsområde, användes för uttagande av grusballast vid dubbelspårsbyggnad och för komplettering av befintlig ballast på skilda platser inom en bansektion. Fastigheterna ansågs icke undantagna från skatteplikt (KR:s utslag 27/5 1960).

Kanal

346. Kanalbankarna vid Göta kanal ha ansetts skattefria (RÅ not. 339/1912).

347. Skatteplikt har däremot ansetts föreligga för vissa Göta kanalbolag tillhöriga, till annan utarrenderade byggnader (docka) å kanalområdet (RÅ ref. 31/1940).

348. Fastighet, som till huvudsaklig del upptagits av den Hjälmare kanal- och slussverks AB tillhöriga kanalaneläggningen, har ansetts skattefri (RÅ not. 1332/1931).

349. Fastigheter, upplåtna till bostäder åt slussvakter vid Trollhätte kanal, ha ansetts skattepliktiga, sedan det upplysts, att vakterna icke behövde bo i närheen av kanalen och att de arbetade i skift i en särskild vaktbyggnad (KR:s utslag 4/12 1931). Samma utgång beträffande fastighet upplåten till brovakt vid Göta kanal, där vakterna enligt uppgift voro indelade i skift med tidsbegränsad tjänstgöring (KR:s utslag 11/12 1931).

350. Direktörsbostad vid Säffle kanal, villor, utgörande åtminstone delvis tjänstbostäder, magasin, uthyrt till enskild, samt visst markområde ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 69/1938).

351. En vattenfallsstyrelsen tillhörig, i Trollhättan belägen förvaltningsbyggnad har ansetts huvudsakligen avsedd för kanaldriftens omedelbara behov och således vara skattefri (RÅ not. 1776/1929).

352. Däremot har en vattenfallsstyrelsen tillhörig varvsdocka i Trollhättan icke ansetts avsedd för driften i Trollhätte kanal och förty förklarats skattepliktig (RÅ not. 214/1931).

Omnibustrafik

353. S. J. tillhörig tomt med en garagebyggnad, avsedd för S. J:s linjetrafik med omnibusar, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 1/10 1946).

354. Skatteplikt för en S. J. tillhörig garagebyggnad för omnibusar har ansetts föreligga trots av S.J. påstått samband med järnvägsdriften (KR:s utslag 6/11 1943).

355. S. J. tillhörig vägbusstation har icke ansetts höra till sådan kommunikationsanstalt, som jämlikt 5 § 2 mom. KL är undantagen från skatteplikt (RÅ not. 1961/1963).

Spårväg

356. Skatteplikt har ansetts föreligga för AB Stockholms spårvägar tillhörig mark jämte verkstadsbyggnader, enligt bolaget avsedda för mindre, löpande reparations- och tillsynsarbeten (RÅ not. 190/1941).

357. Byggnader för spårväg, tillhörig Luossavaara-Kiirunavaara AB, ha ansetts skattepliktiga på grund av att anläggningen ej ansågs utgöra kommunikationsanstalt, avsedd eller upplåten för allmän trafik (KR:s utslag 5/5 1941).

358. Stad tillhörigt elektricitetsverk, som till en del levererade kraft till stadens spårvägar, har ansetts i sin helhet skattepliktigt (RÅ not. 500/1935).

359. I tunnelbanestationerna i Stockholm finns inrymda vissa uthyrda affärslokaler med en golvyta av vid Kungsgatan 1.660 m², Rådmanngatan 135 m², Odenplan 113 m², Sankt Eriksplan 115 m² och Fridhemsplan 50 m². Fråga huruvida dessa affärslokaler var avsedda för tunnelbanedriftens omedelbara behov och jämlikt 5 § 2 mom. KL undantagna från skatteplikt. RR: Av utredningen framgår, att tunnelbanestationen vid Kungsgatan anordnats med särskild mellanvåning under marknivån men ovanför det egentliga stationsområdet samt att däri inrymts — förutom biljetthall och andra med banans drift sammanhängande anordningar — butikslokaler och lagerlokaler i betydande omfattning. På grund av mellanvåningens utförande samt butikslokalernas omfattning och användning kunna dessa icke anses utgöra en till tunnelbanan hörande, för driftens omedelbara behov avsedd anläggning. Förty och då berörda lokaler med hänsyn till omfattning och belägenhet bör upptagas som en särskild taxeringsenhet, finner RR stadgandet i 5 § 2 mom. KL icke vara tillämpligt å dem. Övriga i målet ifrågakomna lokaler få däremot, såvitt handlingarna utvisa, anses hänförliga under sagda lagrum (RÅ ref. 4/1957).

Väg

360. Vissa enskilda vägar ha ansetts skattefria, enär desamma ansetts upplåtna för allmän trafik (RÅ ref. 31/1936).

361. Vägdistrikt tillhöriga garage- och förrådsbyggnader jämte tomtområden ha förklarats skattefria såsom avsedda för "driftens omedelbara behov" (KR:s utslag 9/10 1939).

362. Vägförvaltning tillhöriga byggnader, inrymmande depåverkstad jämte förråd och avsedda att betjäna verksamheten inom ett större område, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 449/1956).

363. Vägdistrikt tillhöriga stenbrott och grustag ha ansetts skattepliktiga. Detta blev exempelvis fallet med ett stenbrott med taxeringsvärde av 1.000 kr. (KR:s utslag 2/5 1938), tre grustag med taxeringsvärden av resp. 4.000, 500 och 1.000 kr. (KR:s utslag 29/9 1939), ett grustag med taxeringsvärde av 1.000 kr. avsett för vägar inom vägdistriktet (KR:s utslag 6/10 1939) samt ett grustag med taxeringsvärde av 1.000 kr., trots att därifrån enligt uppgift endast undantagsvis såldes grus till enskilda vägar och då utan någon vinst samt att det mycket sällan förekomme någon försäljning till enskilda för annat ändamål (RÅ not. 500/1947).

364. Staten tillhörigt, under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående grustag med ett taxeringsvärde av 1.500 kr., innehöll mindervärdigt, jordblandat grus, viljet ej kunde användas som väggrus eller försäljas. Grustaget utnyttjades som **upplagsplats** för tomfat efter klorkalcium, som använts i vägunderhållet. Fastigheten ansågs skattepliktig (RÅ not. 417/1961).